Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 4 (254) ◆ П'ятниця, 10 січня 1992 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам — 10 коп.).

12 ЗАКОН УКРАЇНИ 13

ПРО СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Фото Богдана ПРИЙМАКА.

ЗГЛЯНУЛИСЯ...

Кабінет міністрів України прийняв постанову про додаткові заходи щодо забезпечення соціального захисту населення у зв'язку з лібералізацією цін. Нею передбачено, що масло тваринне, сметана, сири (за винятком сичужних твердих) та інша молочна продукція реалізуються населенню у першому кварталі 1992 року за цінами з граничним коефіцієнтом підвищення «3» до діючих у 1991 році державних роздрібних цін.

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ПОДАТОК З ВЛАСНИКІВ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНШИХ САМОХІДНИХ МАШИН І МЕХАНІЗМІВ

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ТОВАРНУ БІРЖУ

У ПОЛІТИЧНОМУ спектрі України з учорашнього дня з'явилося ще одне об'єднання громадян під назвою «Нова Україна». Мета створення його — економічний захист підприємців. На установчих зборах були присутні представники різних політичних партій і рухів, спілок, народні депутати, міністри. Зокрема, засновниками об'єднання стали народні депутати України Пилипчук, Гриньов, Ємець, Філенко, міністри Щербак, Лановий, Таланчук й інші відомі громадські і політичні діячі.

ВЧОРА відбулася зустріч з політичними діячами України, зорганізована Міжнародною школою україністики, що діє на базі Інноваційного політологічного центру. У гостину до студентів з Польщі, Чехо-Словаччини, Англії, Голландії, Франції і США прийшли такі відомі політичні лідери на Україні, як Левко Лук'яненко (УРП), Лесь Танюк (Народна Рада), Юрій Бадзьо (ДемПУ), Сергій Плачинда (СДПУ). Представники восьми партій розповіли студентам школи про сучасний політичний стан і перспективи його розвитку в Україні.

ПРАКТИЧНО невідомі сучасному читачеві документи та матеріали провідних державних і політичних діячів України, які висвітлюють розвиток української політичної незалежної думки протягом останніх трьох сторіч, увійшли до нової книги «Вивід прав України». Її випустило мале підприємство «Слово» при Львівському видавництві «Світ».

НА ЗЛІТНІЙ смузі Харківського аеропорту зазнав аварії літак цивільної авіації, що виконував рейс № 368 «Київ — Харків — Махачкала». В момент зльоту машина, на борту якої знаходилося 30 пасажирів і 5 членів екіпажу, «дзьобнула носом» і звалилася на бетонку. На щастя, обійшлося без жертв і серйозних поранень. Пасажирів відправили до кінцевого пункту додатковим рейсом.

Причини аварії розслідує спеціальна комісія.

ТЕЛЕГРАМА З ШВЕЙЦАРІЇ

Україна, Київ, Федерації футболу України.

На ваш факс від 30.12.91 року повідомляємо.

Ми взяли до відома зміст вище згаданого факсу на адресу президента ФІФА Жоао Авеланжа. Чекаємо від вас досьє Федерації футболу України для розгляду питання про її тимчасове членство в нашій організації, який може відбутися на черговому засіданні виконкому ФІФА.

З найкращими побажаннями в Новому році і надією на вашу швидку відповідь, залишаємося з повагою до вас

Генеральний секретар ФІФА
Йозеф БЛАТТЕР.

ОБМІН ДУМКАМИ

На запрошення віце-канцлера Е. Бусека з візитом в Австрійській республіці 6—7 січня 1992 року перебував голова Комісії Верховної Ради України у закордонних справах Д. Павличко. Він мав зустріч з Е. Бусеком, окремі розмови з федеральними міністрами — закордонних справ А. Моком, економіки В. Шюсселем, національної оборони В. Фесльабедом, сільського та лісового господарства Ф. Фішлером. Відбувся обмін думками щодо перспектив розвитку українсько-австрійських зв'язків.

Д. Павличко виступив у Зальцбурзі на конференції народної партії Австрії, що входить до складу правлячої коаліції з доповіддю про основні напрями зовнішньої та внутрішньої політики України та її стосунки з сусідніми державами.

В Зальцбурзі голова Комісії у закордонних справах мав також бесіду з генеральним секретарем НАТО М. Вернером, на якій обговорювалися можливості налагодження співробітництва між Україною та Північно-Атлантичним союзом.

ПРЕЗИДЕНТ — БОЖЕВІЛЬНИЙ!

Ситуація в Грузії поступово нормалізується. Так вважає тимчасово виконуючий обов'язки прем'єр-міністра Тенгіз Сігуа. За його словами, в кінці квітня, напевне, відбудуться нові парламентські вибори. У розмові з журналістами Сігуа також повідомив, що у розпорядженні тимчасового уряду є документи, які свідчать, що в 50—70 роки Гамсахурдіа був визнаний лікарями за божевільного. Тому в майбутньому йому не буде дозволено займатися політичною діяльністю в Грузії.

Гамсахурдіа ж, котрий і далі перебуває у Вірменії, відкидає усі звинувачення. Він підкреслив, що відповідальність за його усунення несуть «злочинці, бандити і реакційна мафія, яка складається з колишніх партапаратників». Крім цього, за словами Гамсахурдіа, він продовжує бути президентом Грузії і не збирається подавати у відставку.

ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ

Президент Росії Єльцин візьме участь у засіданні Ради Безпеки ООН на найвищому рівні. Про це повідомив постійний представник Російської Федерації при ООН Воронцов.

Ідея проведення такої зустрічі запропонована Великобританією і підтримана Сполученими Штатами та Францією. На це засідання запрошені глави держав і урядів 15 країн — членів Ради Безпеки ООН. Учасники зустрічі повинні визначити основні завдання ООН на поточне десятиліття.

15 ЖИТТЯ АБО... ПАСПОРТ

Перевіряючи паспортний режим, два працівники міліції з Волині влаштували у селі обшук. Побачивши людей у формі, які з грізним виглядом щось шукали в її хаті, Оксана Онуфріївна Нагірна остовпіла. Ще більше злякалась, коли «перевірка» поновилась у літній кухні. А потім жінці стало не просто страшно — зле. Вона знепритомніла і впала. Міліціонери подалі від гріха кинулися... ні, не на допомогу — в «уазик».

...Через 40 хвилин Оксана Онуфріївна померла.

Розмова Л. М. Кравчука з конгресменами США

Президент України Л. М. Кравчук прийняв 8 січня делегацію Комітету по Збройних Силах палати представників Конгресу США, очолювану його головою Лесом Еспіном. Під час розмови, яка пройшла у відвертій обстановці, Леонід Макарович ще раз підтвердив прагнення України бути без'ядерною державою. Він підкреслив, що Україна хотіла б брати участь у різних економічних і фінансових європейських та світових структурах, але, на відміну від Росії, не має намірів вступати в НАТО або інші воєнні блоки.

Гості цікавились воєнною доктриною України, її ставленням до ядерної зброї. Ми зараз, відзначив Президент України, готуємо документи і розрахунки для того, щоб здійснити наш план — вивезти за межі нашої держави до 1 липня 1992 року всю тактичну ядерну зброю, а до 1994 року ліквідувати весь стратегічний ядерний потенціал. Ми хотіли б, щоб ця справа була не тільки під контролем України, а також під міжнародним контролем. За договором між СРСР і США на Україні протягом семи років повинно бути знищено 130 шахт з ракетами. Ми ж хочемо знищити всі 176, які є на нашій території, причому за три роки. Політичних перешкод для цього немає, бо всі країни СНД схвалюють цю позицію України. Проблема полягає в технологіях і технічному боці справи. Суть у тому, що в колишньому СРСР існував лише один завод по знищенню ядерної зброї — на Уралі. У нас такого заводу нема. І нам потрібна допомога західних країн. Але навіть якщо такої допомоги не буде надано, ми залишаємо за собою ще один варіант — просто знімаємо ракети з бойового чергування.

— Ми тепер маємо надійний телефонний зв'язок з Єльциним, Шушкевичем і Назарбаєвим, який не дозволить жодному з нас застосувати ядерну зброю без погодження з іншими трьома, — підкреслив Л. М. Кравчук.— Днями у мене в кабінеті буде встановлено прилад, який при необхідності зможе блокувати ядерну кнопку. Тобто без нашого спільного рішення з жодної точки колишнього Союзу не можна буде здійснити запуск.

Говорячи про проблему Чорноморського флоту, Л. М. Кравчук відзначив, що поки Чорноморський флот є частиною стратегічних сил, він належить СНД, але аж ніяк не Росії. За воєнною доктриною України, вся тактична ядерна зброя буде вивезена до липня 1992 року. Під це підпадає й та, яку має Чорноморський флот. Після цього він перейде під юрисдикцію України. Щодо прийняття української військової присяги, то її, на думку Президента України, повинні приймати ті частини, на основі яких створюються Збройні Сили України. А стратегічні частини нехай приймають присягу на вірність СНД.

Л. М. Кравчук відповів і на інші питання, що цікавили гостей.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про порядок реалізації військами Збройних Сил на території України матеріальних засобів, техніки, озброєння і нерухомості

Зміна підпорядкованості Збройних Сил колишнього СРСР, дислокованих на території України, зумовлює зміну порядку взаємовідносин між центральними постачальними органами колишнього Міністерства оборони СРСР, військами і місцевими органами державної влади України. Проте на сьогодні мають місце факти масового вивезення матеріальних засобів, озброєння та техніки з баз, складів і арсеналів, реалізації техніки за межі України, вилучення, передачі в оренду та продажу нерухомого майна колишнього Міністерства оборони СРСР.

З метою недопущення вивезення з території України продовольства, військово-технічного майна, озброєння, техніки військ, в тому числі усього того, що підлягає списанню або реалізації для потреб народного господарства, запобігання випадкам вилучення, передачі рухомого і нерухомого майна та інших незаконних угод між представниками військових частин і громадянами та організаціями, а також контролю за відрахуванням грошових коштів на рахунок Міністерства оборони України для подальшого використання їх на соціальні потреби військовослужбовців у військах, дислокованих на території України, ПОСТАНОВЛЯЮ:

1. Міністру оборони України створити при Міністерстві оборони України Комерційний центр для проведення комерційних операцій з рухомим і нерухомим майном та коштами, одержаними від реалізації техніки та майна, що звільняється в результаті скорочення військ і озброєння.

2. Командуючим військами військових округів, командуючим Чорноморським флотом, об'єднаннями, командирам з'єднань, частин, начальникам установ центрального підпорядкування колишнього Міністерства оборони СРСР на території України передачу в оренду та реалізацію рухомого і нерухомого майна Збройних Сил на території України проводити лише через Комерційний центр при Міністерстві оборони України.

3. Указ довести до всіх військових частин, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил на території України.

Указ набирає чинності з дня його підписання.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

31 грудня 1991 року

СОПУ ПЕРЕНОСИТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ

Як повідомила наша газета та інші засоби масової інформації, 16—18 січня Спілка орендарів та підприємців України мала проводити конференцію з проблем приватизації та роздержавлення. На неї запрошувалися орендарі, науковці, виробничники, працівники колгоспів та радгоспів, одне слово, всі, кого хвилюють ці питання. На конференції планувалося обговорити відповідні закони, які мала прийняти Верховна Рада. Але, як це вже стало сумною традицією, і на четвертій сесії у наших парламентаріїв не дійшли руки до економічних законів. Вчора з цього приводу ми розмовляли з першим віце-президентом, генеральним директором СОПУ Віктором ХМІЛЬОВСЬКИМ. Отже, відбій?

— Так. А що поробиш, коли нас підвели народні депутати. Адже ми збиралися обговорити механізм втілення в життя законів, які мав прийняти парламент. І хотіли це зробити, як-то кажуть, по гарячих слідах.

Побутує така думка, що підприємливість врятує світ. Але як? Тільки через збільшення обсягів випуску продукції. Нинішня структура народногосподарського комплексу не врятує країну. Надія тільки на те, що відповідно до законів буде швидкими темпами йти приватизація підприємств. Велику роль відіграє особиста зацікавленість, насамперед, орендних колективів, які посідають друге місце і за кількістю, і за обсягом виробництва після державних виробничників. Орендарів — мільйони, і вони займаються саме виробництвом товарів, а не посередницькою діяльністю тощо. Саме на них слід орієнтуватися в економіці.

Тож орендарі хотіли обговорити і всі підзаконні акти, які прийматиме уряд в розвиток законотворчої діяльності парламенту. Конференція хотіла допомогти урядові виробляти ці акти. Адже учасники наших конференцій ставлять конкретні практичні запитання, пропонують конкретні шляхи розв'язання тугих вузлів. Тоді урядові було б легше працювати.

Та врешті-решт ми не можемо собі дозволити збирати людей з усієї України просто так, не маючи на руках законів. Тому ми вирішили перенести конференцію на лютий. Орієнтовно на 20 лютого. Якщо Верховна Рада і до цього часу не прийме закон про приватизацію і роздержавлення, то знову перенесемо конференцію. До того ж, нам відомо, що п'ятим чи шостим законом, який має розглядати п'ята сесія, буде «Закон про оренду». Зрештою, ми тоді розглянемо й цей закон.

Якщо в когось з'явиться запитання з приводу перенесення конференції, то слід звертатися по телефонах: 296-49-96, 268-84-73.

Вів розмову
Леонід БРОВЧЕНКО.

Нотатки з приводу

СОБЧАКИ ПЛЕЩУТЬ, А КАРАВАН ІДЕ...

Московське телебачення продовжує гру в одні ворота. Обсадивши позавчора видатного політичного і громадського діяча сучасності і неперевершеного оракула всіх часів і народів Анатолія Собчака (зовні він саме так виглядав) допитливими журналістами, які аж сяяли від можливості ковтати одкровення державного мужа, телебачення Москви його вустами прорікло чергову порцію старих імперських штампів.

Видатний муж, який за два роки звершив великий подвиг по утвердженню старого імені рідного міста і більше нічого знаменитого поки що не втнув, чомусь вирішив, що має право втручатись у внутрішні справи незалежної України. Добалакався, сердешний, до того, що збройні сили України становитимуть загрозу світові. Ну що на це сказати? Тю та й годі. Більше ми нічого й не говоритимемо про достойності тої передачі і того оракула. Незручно говорити про відсутніх.

Скажемо про інше. Ми віримо політичному й державному досвідові Президента України і організаційним здібностям та інтелігентності міністра оборони України. І хоч би як і намагались заважати оті оракули, а вони свою справу роблять і зроблять твердо і виважено. Московським і санкт-петербурзьким панам дуже хочеться тепер уже через армію вбити в Україні клин між українцями і «русскоязычным населением», як вони його називають. Не вийде!

Вчора Президент України зустрівся з представниками вищих військових кіл республіки. Подробиці — в наступному номері газети.

Сергій ПРАВДЕНКО.

Відкритий лист Президентові України Леоніду Кравчуку

Шановний Леоніде Макаровичу!

Ви разом з парламентом й урядом докладаєте чимало зусиль до того, щоб Україна стала суверенною державою. Суверенітет ми здобули, але чи стали ми працювати й жити краще? Сьогодні за політичними баталіями парламент й уряд забули про економіку, народне господарство, його проблеми та біди.

Багатотисячний колектив працівників Лисичанського нафтопереробного заводу глибоко схвильований катастрофою, що насувається. А настати вона може вже завтра.

З листопада 1991 року різко скоротилися поставки нафти, а починаючи з 28 грудня 1991 року повністю припинено її подачу на завод. Лисичанський НПЗ забезпечує нафтопродуктами Луганську, Донецьку, Дніпропетровську, Харківську, Кримську області. На мазуті нашого заводу працюють всі теплоелектростанції «Донбасенерго», Придніпров'я, міські котельні. Виробництво етилену забезпечує роботу установок по виробництву поліетилену, зрідженим побутовим газом забезпечуються Донецька й Луганська області.

Неможливо перелічити весь ланцюжок виробничих зв'язків, які напередодні 1992 року розірвалися. Через відсутність нафти й повну зупинку заводу багато регіонів України приречені на холодну, голодну, темну зиму, що призведе до непередбачуваного соціального вибуху.

Було відомо, що перспективу нафтопереробної галузі республіки не визначено, однак протягом зазначеного періоду уряд не вжив жодних реальних заходів. Нафтопереробники України досі не мають ні планів поставок нафти, ні цін на нафту та нафтопродукти. Старі структури, що забезпечували стабільну роботу галузі, зруйновано, а нові не створено. Сьогодні уряд України не має службових осіб, які відповідають за цю роботу.

Колектив заводу настійно вимагає від вас, як від Президента, вжити негайних заходів і не допустити повної зупинки заводу й краху суверенної України, яка ще не встигла пожити вільно.

Сьогодні в економіці нашої держави нафтопереробка — ключова галузь. Працюватиме вона нормально — буде забезпечено стабільну роботу інших галузей народного господарства. В разі зупинки нафтопереробних заводів вмить буде паралізовано народне господарство України. Тому пропонуємо:

1. На рівні уряду підписати договори з іншими державами на найближчу перспективу про забезпечення України нафтою та виконання взаємних зобов'язань.

2. Об'єднати всі галузі нафтовидобутку, нафтопереробки, збуту нафтопродуктів, транспортування нафти та нафтопродуктів у єдину систему енергозабезпечення.

Вирішити питання поставок західносибірської нафти з використанням наявного українського потенціалу.

В. ГОРЮНОВ, директор Лисичанського нафтопереробного заводу; С. КЛІТИНСЬКИЙ, голова ради підприємства; С. СКАКУН, голова профкому.
Всього 353 підписи.

ЛЮДЕЙ НЕ КИНЕМО НАПРИЗВОЛЯЩЕ

Перехід до ринкової економіки, на яку ми покладаємо стільки надій, вимагає нових підходів практично до всіх суспільних відносин і, насамперед, до соціальної політики української держави. Адже зрозуміло, що без надійної і дійової системи соціального захисту населення, особливо найубогіших його верств, неможливе нормальне функціонування різних форм власності та утворюваних нових економічних структур, сталий і безкризовий розвиток суспільства. Про напрямки нової соціальної політики розповідає голова Комісії Верховної Ради з питань соціальної політики та праці Микола БІЛОБЛОЦЬКИЙ.

Почну з неприємного факту: розробка нової політики в цій галузі здійснюється в умовах відчутного тиску окремих груп населення, які намагаються скористатися із загального хаосу і потягнути ковдру на себе. При цьому досить слабка теоретична і методологічна база, спрощене уявлення про соціальну справедливість служать перепоною для прийняття зважених, науково обгрунтованих рішень, які б враховували інтереси різних сторін у сфері соціального забезпечення. Тому так потрібна нині законотворча робота над створенням правової бази соціальної підтримки населення. Для початку візьмемо трудові стосунки в суспільстві.

За нових умов господарювання важливо забезпечити гарантії громадян України на продуктивну й творчу працю. Верховна Рада цим проблемам надає неабиякого значення. Досить зауважити, що протягом року на сесії тричі розглядали зміни і доповнення до чинного Кодексу законів про працю. Перегляду піддані 40 відсотків його статей. Значна група їх змін стосується питань організації трудового договору, забезпечення зайнятості населення, нормування та оплати праці, трудової дисципліни, соціального захисту трудових прав жінок і неповнолітніх працівників. Нещодавно у першому читанні на Верховній Раді пройшло обговорення законопроекту про внесення до Кодексу змін і доповнень, які торкаються розгляду індивідуальних трудових спорів.

Водночас члени Комісії свідомі того, що взятий нині курс на побудову ринкової економіки вимагає розробки нового пакету законопроектів з питань праці. На черзі — законодавчі акти про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів), про відпустки, про угоди і колективні договори, охорону праці. Великої роботи вимагає підготовка і проведення реформи оплати праці в Україні. Є гостра потреба у виробленні концепції і закону щодо соціального страхування громадян нашої держави та інше.

З проблемами законодавчого регулювання трудових відносин в умовах ринку органічно пов'язане питання зайнятості населення. Зрозуміло, що розвиток нових форм організації виробництва, структурні зміни в ньому посилюють вивільнення працюючих.

Станом на середину грудня до центрів зайнятості за сприянням у працевлаштуванні звернулося понад 210 тисяч громадян. Статус безробітного з виплатою відповідної допомоги «присвоєно» 8,5 тисячі осіб. В середньому за місяць реєструється більше як півтори тисячі безробітних. Уже сьогодні виникли ускладнення із забезпеченням роботою вивільнених працівників, осіб, звільнених з роботи за порушення трудової дисципліни, а також тих, що мали понад річну перерву в роботі.

Наша комісія постійно тримає в полі зору питання, що стосуються ринку праці, аналізує дієвість Закону про зайнятість.

Республіканською програмою зайнятості населення передбачено, що оптимальна кількість незайнятих в 1992 році становитиме на ринку праці 1,6 мільйона осіб, з яких 610 тисяч буде працевлаштовано, 440 тисяч пройдуть перепідготовку, одержать допомогу по безробіттю — 420 тисяч чоловік. Державна служба зайнятості на всіх рівнях вже зараз ретельно готується до здійснення заходів соціального захисту населення.

У свою чергу наша комісія має намір ближчим часом виїхати до однієї з областей, де на місці ознайомиться з реальною віддачею тих чи інших статей, так би мовити, на власні очі побачить, як працюють правові норми цього закону. Є тут і ще одна мета. У своїх листах на адресу комісії громадяни зауважують, що окремі положення потребують коригування, вони недостатньо служать захистові безробітного. Очевидно, доведеться після глибокого аналізу разом з відповідними органами вносити доповнення і зміни до Закону про зайнятість.

Значним внеском у посилення соціальних гарантій є ухвалений Верховною Радою Закон про пенсійне забезпечення. Непростим було його творення. Воістину, це була колективна праця багатьох і багатьох людей. Декілька разів засідала комісія. Були неодноразові зустрічі з представниками Асоціації захисту прав пенсіонерів, інвалідів, вони брали участь у спільній нашій роботі. Одне слово, було багато зроблено для того, щоб законопроект, що його готував уряд, якомога повніше увібрав у себе той широкий спектр проблем, які охоплюють оці 104 статті.

Правда, не все вдалося врахувати, не все зроблено для задоволення усіх категорій пенсіонерів. Скажімо, й досі залишається спірним механізм перерахунку пенсії за віком. І все ж, новий закон багато досконаліший і «милосердніший» за попередній.

І нарешті, ще один пакет законів, ухвалених минулого року, безпосередньо стосовний соціальної підтримки людей. Набрали чинності законодавчі акти про підвищення соціальних гарантій для трудящих, індексацію грошових доходів населення і мінімальний споживчий бюджет. Відомо, що з 1 жовтня мінімальні розміри заробітної плати і пенсії за віком становлять 185 карбованців. Затверджено мінімальний споживчий бюджет у розмірі 256 карбованців на душу населення та визначено його структуру. У зв'язку із зростанням цін і тарифів на товари та послуги повсюдно розпочалася індексація грошових доходів.

Та вся проблема в тому, що ми стоїмо напередодні серйозних і тяжких випробувань. Для населення нині найболючіше питання — різке підвищення роздрібних цін на товари народного споживання і, перш за все, на продукти харчування. На всіх зустрічах з виборцями, у численних листах запитання одне — до чого нам готуватися?

Прогнозні оцінки уряду щодо збільшення обсягів виробництва товарів народного споживання та надання послуг не дають відповіді на запитання: яким буде рівень доступності населенню «споживчого кошика», зокрема продовольчих і непродовольчих товарів і послуг.

Сьогоденне становище на споживчому ринку потребує негайного запровадження механізму гарантованого розподілу товарів першої потреби, на які буде встановлено державні фіксовані ціни. Цей механізм має забезпечити соціальну справедливість при розподілі таких товарів для всіх верств населення.

Практика засвідчує, що компенсаційні виплати та індексація прибутків населення ще не створюють надійних соціальних гарантій. Основними дестабілізуючими моментами є зростання не лише цін, а й незадоволеної частини попиту на продукти харчування й товари першої потреби через їх нестачу. Тому ми твердо переконані, що компенсаційний механізм повинен охоплювати не лише сферу грошових виплат, але й сферу натурального забезпечення, послуг і пільг. Так робиться у деяких західних країнах, зокрема скандінавських.

Ось чому ми підтримуємо уряд у його спробах виробити Державну програму натуральної допомоги малозабезпеченим сім'ям. Водночас, у своїх зауваженнях висловилися за необхідність обгрунтування ресурсного забезпечення такої програми, тобто створення відповідної інфраструктури, бо з прогнозу не видно, що робитиметься в цьому плані.

Справа ця непроста. Окрім значних фінансових витрат вона потребує ще й елементарного милосердя. Йдеться про створення й нормальне функціонування соціальної служби. Адже тривалий час ми соромливо робили вигляд, що в нас немає соціальної бази для таких акцій, як, скажімо, організація безплатного харчування для малоімущих, старих і самотніх людей. На превеликий жаль, це далеко не так. Благодійницькій справі послужило б і ухвалення відповідних рішень органами влади про безплатне виділення ліків для самотніх пенсіонерів за старістю та інвалідністю. Варто поміркувати й над механізмом надання таким людям матеріальної допомоги у вигляді чеків на певну суму для купівлі непродовольчих товарів першої потреби, прикріплення їх до відповідних магазинів для отоварювання цих чеків.

Ми в комісії вкрай стривожені тим, як складається обстановка у сфері виробництва товарів народного споживання та у сфері торгівлі. З ким би з керівників стосовних цього міністерств і відомств ми не вели мову, все зводиться і списується на кризову ситуацію, на закони, які не діють. А як же ми будемо забезпечувати населення товарами повсякденного попиту, коли на сьогодні промисловість продала, а торгівля закупила лише половину очікуваних згідно з прогнозом обсягів непродовольчих і продовольчих товарів? Це запитання, як самі розумієте, не може бути риторичним.

Конкретні пропозиції з цього приводу комісія вже направила до Кабінету міністрів України: порожні полиці магазинів і велика грошова маса у населення вимагають, щоб уряд додатково опрацював це важливе питання.

У нас є вільні, незавантажені потужності, кваліфікована робоча сила, ще не розпалися трудові колективи, які при наявності відповідної сировини можуть значно поповнити ринок товарами народного споживання. Зокрема, на підприємствах легкої та місцевої промисловості за умови забезпечення їх матеріальними ресурсами можна було б додатково виробляти різних товарів на суму близько 5 мільярдів карбованців.

Така сировина на Україні є. Необхідно лише економічно стимулювати виробника, розробити систему заохочення підприємств за виробництво товарів за відносно низькими цінами.

Поки що майже не використовують механізм пільгового оподаткування і в системі побутового обслуговування.

Вважаю, що уряду необхідно віднайти можливість і виділити кошти за розрахунками спеціалістів, десь не менш як 100 мільйонів доларів, а також квоти на окремі види сировини (міндобрива, вугілля, залізна руда тощо) для закупівлі імпортних товарів та проведення бартерних операцій. Треба мобілізувати всі правові, економічні, фінансові важелі для того, щоб заходи, що їх буде вжито для усталення та захисту внутрішнього ринку, виходу України з кризового стану, почали працювати вже ближчим часом. Ми не маємо права кидати людей напризволяще.

Микола БІЛОБЛОЦЬКИЙ, голова постійної Комісії Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці.

ПОСІЄШ ВІТЕР — ПОЖНЕШ...

З прийняттям військової присяги в частинах Київського, Прикарпатського, Одеського округів та на кораблях Чорноморського флоту в засобах масової інформації Росії та колишнього центру почалася бурхлива антиукраїнська кампанія.

Чарівна ведуча теленовин Тетяна Міткова, наприклад, коментуючи факт створення Збройних Сил України, повідомила, що особовий склад деяких бойових кораблів Чорноморського флоту відмовляється присягати синьо-жовтому прапору. І при цьому провела сумнівну паралель з 1918 роком, коли моряки-севастопольці потопили кораблі, щоб ті не дісталися німцям.

А як ставляться до присяги і створення Української національної армії самі військовослужбовці? З таким запитанням наш військовий оглядач Валентин Лабунський звернувся на вулицях Києва до людей у військовій формі.

Майор В. Мордвинов. Біла Церква, Київський військовий округ:

— Я не розумію того ажіотажу, який здійнятий навколо прийняття присяги. Що тут протиправного? В Україні ніхто нікого не ділить за ознакою національності. Всі рівні. Цей вітер сіє Москва. Союзу немає, Україна — суверенна держава, і вона має право створювати власні збройні сили. Кажуть, мовляв, нехай створює з нуля, як прибалти. А куди ж нам і нашим сім'ям подітися? Я, наприклад, нікуди з України не поїду, присягатиму і служитиму народові України.

Прапорщик Ю. Гейко. Славута, Прикарпатський військовий округ:

— Тепер, після реакції Росії на створення Україною власної армії, зрозуміло, що задумувалося Єльциним у Мінську: зберегти Союз під російським прапором. Ядерну зброю — Росії, армію — Росії, всі посольства — Росії. А що ж залишається іншим державам? У частині, де я служу, всі підтримують ідею Української національної армії. Якщо Україна хоче бути по-справжньому незалежною, вона повинна мати своє військо. Я присягнув на вірність Україні.

Старший лейтенант Р. Рахматуллін. Улан-Уде, Забайкальський військовий округ:

— Я тут у відрядженні, був присутній на церемонії складання присяги. Все дуже справедливо: хто не хоче присягати Україні, може звільнятися в запас або переводитися служити в інші держави. Але таких не зустрічав. Не розумію, чому маршал Шапошников виступає проти української армії. Що ж це виходить — Союзу немає, а міністр оборони союзний? Так не буває. Нехай маршал Шапошников командує в Росії, а в Україні є свій міністр.

Капітан II рангу О. Зав'ялов. Севастополь, Чорноморський флот:

— На кораблях та базах Чорноморського флоту дедалі більше офіцерів, мічманів і матросів хочуть служити народові України. Росія і Грузія можуть створювати свої флоти на Чорному морі на базі тих кораблів, що приписані до їхніх портів. А Севастополь, Одеса — це ж територія України. Певен, Чорноморський флот стане українським, а особовий склад присягне Україні.

Телеграфним рядком із Чернігова

ДОБРЕ МАТИ ДИВІДЕНДИ

Масово почалася приватизація колгоспів у Козелецькому районі. Визначаються паї селян у майні господарств. Тепер вони за частку своєї власності матимуть право одержувати дивіденди.

ПОЧЕСНИЙ ВИГНАНЕЦЬ

Депутата обласної Ради А. Карнабеда виключили зі Спілки архітекторів України. Зате він удостоївся звання почесного члена Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

БАНК СКАЗАВ: «ПОЇХАЛИ!»

Чернігівський філіал «АвтоВАЗбанку» подарував дітям обласного центру на Різдво Христове безплатний проїзд на всіх тролейбусних маршрутах.

ПОДУМАТИ НЕ ЗАВАДИТЬ

У Щорському районі відбулися збори колишніх комуністів. Механік М. Козел і частина виступаючих не підтримали пропозицію директора відгодівельного радгоспу В. Комісаренка організувати в радгоспі осередок Спілки комуністів-трудящих «За соціальну справедливість». Колишні комуністи вирішили подумати.

ДАДЗИБАО ДЕПУТАТІВ

«Голос народу» — така альтернативна райгазеті рукописна стінківка завдовжки два метри з'явилася в Корюківці. Випустили її місцеві депутати.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Півострів стає державою

ОПУБЛІКОВАНО ПРОЕКТ КОНСТИТУЦІЇ КРИМУ

Згідно з рішенням шостої сесії Верховної Ради Кримської АРСР у місцевій пресі опубліковано проект Конституції автономної республіки, який виноситься на всенародне обговорення.

Автономна республіка в проекті іменується Республікою Крим, а її Конституція — «основним законом суспільства і держави». Перша стаття гласить: «Республіка Крим є правовою, демократичною автономною державою у складі України». Там же зазначено, що кожний її громадянин є одночасно і громадянином України. Усім народам, національним групам, окремим особам, які проживають на території республіки, гарантуються рівні політичні, економічні, соціальні й культурні права. Гарантується також право сповідувати свою релігію, використовувати національну символіку, брати участь у традиційних святах і обрядах своїх народів.

Для задоволення національних, культурних, духовних та мовних запитів громадян у місцях компактного проживання національних груп можуть утворюватися національні адміністративно-територіальні одиниці (райони, селища, сільради). Всі жителі мають право користуватися рідною чи будь-якою іншою мовою, кожному гарантується захист від безробіття.

В одній із статей проекту говориться, що «захист Вітчизни є обов'язком громадян Республіки Крим. Порядок залучення громадян... до військової служби або до альтернативної громадянської служби визначається законом України».

Республіка самостійно вступає у відносини з іншими державами та організаціями, укладає з ними договори та угоди, обмінюється повноправними представниками. Вона припиняє на своїй території дії законодавчих актів України, указів її Президента, якщо вони прийняті з перевищенням повноважень щодо Республіки Крим, суперечать її Конституції і законам.

Статус Севастополя, особливої адміністративно-територіальної одиниці, визначається законодавством України.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

СТАВАЙТЕ, ДЕПУТАТИ, НА СТОРОЖУ

Проблема

Підбила підсумки роботи, а точніше, існування за минулий рік Спілка орендарів і підприємців Дніпропетровщини. Деякі досягнення в активі є. Вже об'єдналося більш як 150 трудових колективів. Але проблем і труднощів вистачає. Майже на кожному кроці — від реєстрації до оподаткування і матеріального забезпечення — на першопрохідців чатують перепони і випробування. І збори Спілки винесли щось на зразок окремої ухвали на адресу народних обранців.

Чому вони спокійно спостерігають, як стримується передача у колективну, акціонерну, орендну та приватну власність засобів виробництва? Коли будуть досконалі закони? Невже депутатам не ясно, що державна, монопольна економіка, сама потерпаючи від кризи, вперто не відпускає на волю нові структурні формування? І навіть виконавчі комітети місцевих Рад гальмують тих, хто сміливо рветься у підприємництво. А до законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою, на місцях тихцем вносяться доморощені застереження, поправки, зміни, які перешкоджають становленню сучасних економічних відносин.

Збори Спілки підприємців запропонували створити при Верховній Раді України, виконкомах Рад, передусім при обласних, спеціальні депутатські палати, які стали б на сторожі правових та економічних новотворень, недержавних форм власності, процесів приватизації та роздержавлення.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

НЕ ПІДКУПИЛИ...

У Парижі добре

«Хохма: я в Парижі». — Володя розгублено розводить руками і морщить свого геніального лоба. Два тижні відомий український поет, представник так званої «нової хвилі» в поезії, авангардист, «весельчак Джоні», зовсім не передбачувана людина, яка сьогодні — в Ризі, завтра — у Львові на фестивалі молодіжної поезії, а післязавтра — у рідній Хмільні — стольному селі Володимира Цибулька, раптом якимось дивом опинився на Єлісейських полях. А якщо по справедливості, то ніякого дива за міжнародними мірками не сталося. Хоча Володя Цибулько і член Спілки письменників, але жодної книги із чотирьох написаних не має. Парадокс: публікацій у Володі за кордоном набагато більше, ніж дома. І зустріли його українські, і не тільки українські, парижани з усіма почестями. І по вусах текло, і щось до рота потрапило у знаменитих паризьких ресторанах з усіма французькими атрибутами: черепашками, слимачками і «Бордо». Було все: походеньки паризькими вуличками, посиденьки з французькими акторами і співаками (вони непідробно зацікавлені у співпраці з Україною), дебати в паризькій студії радіо «Свобода» з Леонідом Плющем, членом Європарламенту, щодо новітньої української поезії та нового роману Євгена Пашковського «Вовча зоря». Виявляється, нас там читають, знають і прискіпливо аналізують. А ще — собор Святого Володимира, на Сен-Жермен де Пре, бібліотека Симона Петлюри, цвинтар, де його поховано, редакція газети «Українське слово». Вражень — море, і тепер потрібен час, щоб усе це осмислити. Можна з упевненістю сказати, що візит надзвичайного і повноважного посла українських авангардистів пройшов успішно.

Два тижні молоді українські поети прожили в трансі, це були воістину напружені й драматичні дні: а що як не дай Бог, візьме й залишиться неперевершений Цибулько на Монмартрі, зачарують, підкуплять і так далі. Але Цибулько все ж з'явився. «У Парижі воно добре, — почухав потилицю, зійшовши з літака, — але дома все-таки краще».

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Не дрібниці життя

ДОПОМОЖЕ «ЦЕНТР»

В Артемівському районі міста листоноші не будуть розносити пенсії. Але хапатися за валідол не варто. Цю функцію за домовленістю із райсоцзабезом беруть на себе працівники організованого в Луганську страхового товариства «Центр», яке й подасть матеріальну та соціальну допомогу. На відміну від зв'язківців, які монополізували свого часу доставку пенсій і зробили з цього вагому статтю прибутків, «Центр» вирішив віддавати 35 відсотків свого прибутку до районного бюджету. Але й це ще не все: частина зароблених грошей повернеться у вигляді добродійної допомоги знедоленим пенсіонерам - інвалідам, хворим, одиноким. «Центр» готовий оплачувати їм вартість послуг по доставці продуктів додому та роботи патронажних сестер.

П. ШЕВЧЕНКО.
ІБ «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ».
Луганськ.

ЦІНИ В МАГАЗИНАХ

(за станом на 9 січня)

ЧЕРНІГІВ

Яловичина (1 кг) — 86 крб.
Кури (1 кг) — 56 крб. 25 коп.
Ковбаса варена (1 кг) — 34—45 крб.
Масло вершкове (1 кг) — 72 крб. 19 коп.
Олія (0,5 л) — 8 крб. 10 коп.
Молоко (1 л) — 1 крб. 29 коп.
Сметана (1 кг) — 20 крб. 63 коп.
Риба свіжа (1 кг) — 31 крб. 23 коп.
Вермішель (1 пачка) — 3 крб. 06 коп.
Картопля (1 кг) — 4 крб.
Капуста (1 кг) — 5 крб.
Морква (1 кг) — 5 крб.
Цибуля (1 кг) — 14 крб.
Буряк (1 кг) — 3 крб. 25 коп.
Хліб (1 буханець) — 1 крб. 65 коп.
Хліб білий (1 буханець) — 1 крб. 92 коп.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Ковбаси тверд. копчення (1 кг) — 72—73 крб.
Ковбаси напівкопчені (1 кг) — 50—52 крб.
Ковбаси варені (1 кг) — 40—42 крб.
Яловичина (1 кг) — 80 крб.
Субпродукти (1 кг) — 2—8 крб.
Масло вершкове (1 кг) — 24—48 крб.
Сметана (1 кг) — 25—48 крб.
Кефір — 2 крб. 22 коп.
Хліб (1 буханець) — 1 крб. 44 коп.— 2 крб. 16 коп.
Риба горбуша свіжоморожена (1 кг) — 17 крб. 40 коп.
Яйця (10 шт.) — 19 крб. 10 коп.
Цукор (1 кг) — 7 крб. 70 коп.
Паштет курячий (1 кг) — 291 крб. 60 коп.
Картопля (1 кг) — 3 крб. 90 коп.
Сигарети імпортні (1 пачка) — 22 крб.

УЖГОРОД

Хліб закарпатський (1,5 кг) — 3 крб. 00 коп.
Хліб кишинівський (800 г) — 1 крб. 80 коп.
Молоко розливне, 3,2% жирн. (1 л) — 1 крб. 50 коп.
Сметана розливна, 15% жирн. (1 л) — 24 крб. 30 коп.
Маргарин молочний (1 кг) — 8 крб. 10 коп.
Жир кулінарний (1 кг) — 9 крб. 60 коп.
Ковбаса талліннська напівкопчена (1 кг) — 150 крб. 70 коп.
Ковбаса кіровоградська напівкопчена (1 кг) — 154 крб. 92 коп.
Ковбаса деснянська варена (1 кг) — 88 крб. 17 коп.
Сосиски молочні (1 кг) — 97 крб. 30 коп.
Яловичина (1 кг) — 105 крб. 00 коп. — 154 крб. 77 коп.

Телеграфним рядком із Запоріжжя

ОСТАННІ КРАПЛИНИ

Як повідомив начальник автогосподарства облвиконкому, їхні «Волги» працюють на рештках бензину з фондів минулого року. Нових надходжень немає.

Відмінено десятки рейсів міжміських автобусів, маршрутних таксі. Вряди-годи прибирають сміття комунальники.

ДЯДІ НА КАНІКУЛАХ

Вісім днів не працюватиме автозавод «Комунар». «Канікули» для робітників і службовців влаштували за рахунок майбутніх робочих субот.

У ГУЛЯЙПОЛІ НЕ РОЗГУЛЯЄШСЯ

Усі дорослі мешканці Гуляйполя одержать візитні картки, які дають право купувати різноманітні товари, але в конкретному магазині за місцем прописки. У такий спосіб рідна влада намагається захистити своїх виборців-споживачів від продовольчих «десантів» із сусідніх областей.

«ІНДУСТРІАЛЬНІ» ПРАСКИ

Мале науково-технічне підприємство «Індустрія» розпочинає випуск керамічних прасок. Є надія, що незабаром дефіцит цих побутових приладів поменшає. Та чи побільшає на той час одягу в крамницях?

КАПІТАНУ ФУРСОВУ ПОГРОЖУЮТЬ

Депутат міської Ради Сергій Фурсов публічно заявив, що йому погрожують фізичною розправою його начальники з УВС, де він працює. За що? Як сказав він сам, за те, що почав викривати зловживання з боку міліцейських чинів.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Милосердя

БАБУСІ ВИБИРАЮТЬ ПРИТУЛОК

Притулок для бездомних відкрився в реконструйованому приміщенні, що поруч із храмом Покровської церкви. Першими його поселенцями стали п'ятеро немічних бабусь.

Звичайно, богадільня — не розкіш, але для мешканців тут є все необхідне: одяг, постіль, харчі, ліки. А ще — дбайливий догляд, християнське милосердя, яким віруючі оточили старереньких.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

...державою

...онституції Криму

...я також ...ою релі... націо... брати ...х святах ...дів. ...аціональ... духовних ...громадян ...о прожи... груп мо... аціональ... територі... сели... жителі ...туватися ...о іншою ...нтується

...проекту ...кст Віт... громадян ...Порядок ... до вій... альтер...

нативної громадянської служби визначається законом України».

Республіка самостійно вступає у відносини з іншими державами та організаціями, укладає з ними договори та угоди, обмінюється повноправними представниками. Вона припиняє на своїй території дії законодавчих актів України, указів її Президента, якщо вони прийняті з перевищенням повноважень щодо Республіки Крим, суперечать її Конституції і законам.

Статус Севастополя, особливої адміністративно-територіальної одиниці, визначається законодавством України.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

..., НА СТОРОЖУ

...у, акціо... приватну ...робницт... досконалі ...татам не ...онополь... потерпа... от не ...ві струк... І навіть ...місцевих ... хто смі... ідприєм... онадвчих ...ерховною ...кцем вно...

сяться доморощені застереження, поправки, зміни, які перешкоджають становленню сучасних економічних відносин.

Збори Спілки підприємців запропонували створити при Верховній Раді України, виконкомах Рад, передусім при обласних, спеціальні депутатські палати, які стали б на сторожі правових та економічних новотворень, недержавних форм власності, процесів приватизації та роздержавлення.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

...УПИЛИ...

...е

...ські, і не ...арижани ... І по ву... до рота ...тих па... з усіма ...утами: че... чками і ...оходжень... личками, ...дузькими ... (вони ...влені у ...во), дебадіо радіо ...ом Плю... оламенту, ...раїнської ...мана Єв... «Вовча ... нас там ...рискіпли... ...е — со...

бор Святого Володимира, на Сен-Жермен де Пре, бібліотека Симона Петлюри, цвинтар, де його поховано, редакція газети «Українське слово». Вражень — море, і тепер потрібен час, щоб усе це осмислити. Можна з упевненістю сказати, що візит надзвичайного і повноважного посла українських авангардистів пройшов успішно.

Два тижні молоді українські поети прожили в трансі, це були воістину напружені й драматичні дні: а що як не дай Бог, візьме й залишиться неперевершений Цибулько на Монмартрі, зачарують, підкуплять і так далі. Але Цибулько все ж з'явився. «У Парижі воно добре, — почухав потилицю, зійшовши з літака, — але дома все-таки краще».

Наталя ДЗЮБЕНКО.

...ГАЗИНАХ

...січня)

...Хліб (1 буханець) — 1 крб. 44 коп.— 2 крб. ... коп.
...иба горбуша свіжоморожена (1 кг) — 17 ...б. 40 коп.
...йця (10 шт.) — 19 крб. 10 коп.
...Цукор (1 кг) — 7 крб. 70 коп.
...Паштет курячий (1 кг) — 291 крб. 60 коп.
...Картопля (1 кг) — 3 крб. 90 коп.
...Сигарети імпортні (1 пачка) — 22 крб.

...УЖГОРОД
...Хліб закарпатський (1,5 кг) — 3 крб. 00 коп.
...Хліб кишинівський (800 г) — 1 крб. 80 коп.
...Молоко розливне, 3,2% жирн. (1 л) — 1 ...б. 50 коп.
...Сметана розливна, 15% жирн. (1 л) — 24 ...б. 30 коп.
...Маргарин молочний (1 кг) — 8 крб. 10 коп.
...Сир кулінарний (1 кг) — 9 крб. 60 коп.
...Ковбаса таллінська напівкопчена (1 кг) — ... крб. 70 коп.
...Ковбаса кіровоградська напівкопчена (1 кг) ... 154 крб. 92 коп.
...Ковбаса деснянська варена. (1 кг) — 88 крб. ... коп.
...Сосиски молочні (1 кг) — 97 крб. 30 коп.
...Яловичина (1 кг) — 105 крб. 00 коп. — 154 ...б. 77 коп.

Телеграфним рядком із Запоріжжя

ОСТАННІ КРАПЛИНИ

Як повідомив начальник автогосподарства облвиконкому, їхні «Волги» працюють на рештках бензину з фондів минулого року. Нових надходжень немає.

Відмінено десятки рейсів міжміських автобусів, маршрутних таксі. Вряди-годи прибирають сміття комунальники.

ДЯДІ НА КАНІКУЛАХ

Вісім днів не працюватиме автозавод «Комунар». «Канікули» для робітників і службовців влаштували за рахунок майбутніх робочих субот.

У ГУЛЯЙПОЛІ НЕ РОЗГУЛЯЄШСЯ

Усі дорослі мешканці Гуляйполя одержать візитні картки, які дають право купувати різноманітні товари, але в конкретному магазині за місцем прописки. У такий спосіб рідна влада намагається захистити своїх виборців-споживачів від продовольчих «десантів» із сусідніх областей.

«ІНДУСТРІАЛЬНІ» ПРАСКИ

Мале науково-технічне підприємство «Індустрія» розпочинає випуск керамічних прасок. Є надія, що незабаром дефіцит цих побутових приладів поменшає. Та чи побільшає на той час одягу в крамницях?

КАПІТАНУ ФУРСОВУ ПОГРОЖУЮТЬ

Депутат міської Ради Сергій Фурсов публічно заявив, що йому погрожують фізичною розправою його начальники з УВС, де він працює. За що? Як сказав він сам, за те, що почав викривати зловживання з боку міліцейських чинів.

Олександр МИХАЙЛЮТА.

Милосердя

БАБУСІ ВИБИРАЮТЬ ПРИТУЛОК

Притулок для бездомних відкрився в реконструйованому приміщенні, що поруч із храмом Покровської церкви. Першими його поселенцями стали п'ятеро немічних бабусь.

Звичайно, богадільня — не розкіш, але для мешканців тут є все необхідне: одяг, постіль, харчі, ліки. А ще — дбайливий догляд, християнське милосердя, яким віруючі оточили старенькиx.

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Продиктовано в номер

Кому присягатимуть моряки-чорноморці?

Складна ситуація склалась на Чорноморському флоті. Командуючий Ігор Володимирович Касатонов відмовився приводити моряків-чорноморців до присяги на вірність українському народові.

На прес-конференції, яка відбулась у Севастополі, Ігор Володимирович сказав:

— Чорноморський флот не підзвітний Міністерству оборони України, як це прагне представити міністр оборони генерал-полковник К. Морозов ... маю, щ... даному випадку ми маєм... присягати співдружності незалежних Держав.

На запитання кореспондента газети «Молодь України», як же можна присягати СНД, коли це не державне творення, адмірал не зміг відповісти. А тільки зауважив, що тоді, очевидно, присягати треба Росії, оскільки флот споконвіку був російським.

Адмірал не прот... аби част... кораблів, м...ької авіації і військ протиповітряної оборони перейшли під юрисдикцію України, але на його думку, потрібно хоча б однодворічний перехідний період.

А тим часом прийнято звернення зборів представників офіцерського складу до моряків-чорноморців із закликом не присягати Україні.

... заявив ... ні один зі ста... іх офіце... флоту, котрий просив його не називати, на офіцерів командування організувало тиск, вдається до різного роду погроз і залякувань. Офіцер сказав також, що ситуація на флоті в спотвореному вигляді подається і московськими засобами масової інформації. Зокрема, по телебаченню прозвучало, що на Чорноморському флоті піднято триколірний російський прапор. Це брехня. Правда, на частині кораблів і підводних човнів вже приготовлено такі прапори, інша частина командирів запаслася синьо-жовтими національними прапорами.

А ось точка зору Голови Верховної Ради Криму Миколи Багрова:

— Дуже жаль, що в Мінську на зустрічі керівників суверенних держав, яка відбулася перед новим роком, питання з Чорноморським флотом не було розв'язане. Його треба вирішити найближчим часом. Якщо глави суверенних держав зацікавлені в стабільності політичної ситуації, в збереженні і утвердженні Співдружності, про що було заявлено, то це сьогодні одне з ключових питань. І тут у політичному плані має бути абсолютна ясність. Думаю, що позиція командування Чорноморського флоту цілком обгрунтована, бо, підкреслюю, перш ніж вирішувати військові, треба вирішити політичні аспекти даної проблеми.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

Факт і коментар

БЕНЗИН — НАЛІВО, БЕНЗИН — НАПРАВО

В Угорщині знову підвищили ціни на бензин. Тепер він коштуватиме від 57 до 63 форинтів залежно від марки. Це непопулярне рішення, звичайно ж, торкнеться і Закарпаття.

Коментує начальник облуправління нафтопродуктів Іван **КОЗАРЬ**:

— Чорний бізнес на пальному процвітав у регіоні й до цього. Приміром, на асфальтівці від Ужгорода до Чопа за двадцятилітрову каністру бензину марки А-98 угорські та польські туристи давали по 400—500 карбованців. Із введенням нових цін в УР, перевконаний, ця сума зросте. Запроваджена ж на Україні вартість — 1,20 карбованця за літр — не зупинить перекупщиків: надто велика різниця.

Водночас нафтопереробні заводи пропонують нам цей бензин по 1500 карбованців за тонну (торік — 300), тобто дорожче, ніж 1,20 карбованця за літр. Таким чином, управління зазнає значних збитків. На їх покриття потрібна солідна дотація уряду. Однак питання про неї поки що висить у повітрі...

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

Новини мистецтва

«СІМЕЙНА СЦЕНА»

Ні, мова не про якусь там сварку, а про новий театр. Перший його спектакль в одеському Будинку актора вагомо засвідчив, що серед чисельних мистецьких закладів міста народився і почав діяти ще один — «Сімейна сцена».

Чому така назва? Бо сцену на весь вечір справді «захоплюють» сім'ї, вірніше — шлюбні пари акторів. Постійно працюючи в інших театрах, вони, певна річ, не завжди можуть реалізувати свій творчий потенціал. Тому пропозиція дирекції Будинку актора здійснити це в його стінах знайшла відгук у багатьох. У першому спектаклі взяли участь Вікторія і Володимир Фролови (театр музичної комедії), Лідія Полякова і Євген Котов (російський драматичний театр), Віра Бєляєва і Анатолій Дуда (філармонія). Вони і стали фундаторами театру.

Відтині спектаклі «Сімейної сцени» стануть регулярними. На участь в них подають заявки все нові й нові сім'ї акторів, а таких в Одесі, як з'ясувалося, кілька десятків.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса

РАХУЙ ГРОШІ, ...

Кажуть, що світ почався з хаосу. Якщо так, то він почався із залізничного вокзалу. Гам, крик, лайка, сварка. Сонні, знервовані дорослі. Замурзані, вередливі діти. Цигани, бомжі, шпана... І повна невизначеність — чи поїдеш, чи ні, чи до п'ятої платформи подадуть поїзд, чи до десятої...

Хоча квитки й подорожчали втричі, картина на Центральному залізничному вокзалі поки що та ж сама. Гам, крик, лайка, сварка. Щоправда, більшість пасажирів — школярі. Під час канікул їх, як правило, возять до Києва. Так би мовити, на столичну ялинку, яка за всіх і мильша, і гарніша. Але...

— Приїхали ми 31 грудня, — бідкався директор Березанської середньої школи Миколаївської області Володимир Данько. — Заплатили за путівки за старою ціною, а від'їжджаємо за новою. Не дай Бог, «скачають» з нас доплату! У мене в групі 30

Реалії ...

дітей. Ц... карбован... Слава ... Зате за ... що розк... вона ко... ців. Ото... кишень, ... провідни... кстирадла ...ки.

Микол... єва з Дн... зустріти... дитинств... давався в ... захворіл... залишив... кола к... ському ... панськог... і наодин... 92-го ро...

— Гр... шив, — ... тепер їх... загальни... не п'ю, м...

ВЛАДА ПОК...

Фініш минулого року ознаменувався для жителів Чернівців сплеском небувалих черг за промисловими товарами. Цей бум виник штучно: до нього призвела безвідповідальність працівників міського управління торгівлі, які щедро роздавали населенню запрошення на придбання дефіцитних товарів.

Підлили масла у вогонь й торговельники. Користуючись безконтрольністю керівників, вони привласнювали ходовий крам, збували його ділкам тіньового бізнесу за спекулятивними цінами. Хапуги не гребували навіть това...

Нарец...

рами, ви... волення ... потерпіл... ної пове... меблі, ... одяг, вз... пральні ... Кільк... ресовані... ким ді... собою н... Чернівец... дрібного... бінату... На ці... кому об...

У Куциків ...

У Марти та Ярослава Куциків — шестеро дітей. Два сини — Роман та Ігор, дочка Оксана, невістки Ярина та Ліліана, зять Богдан. У всіх — одна професія. Вони лікарі.

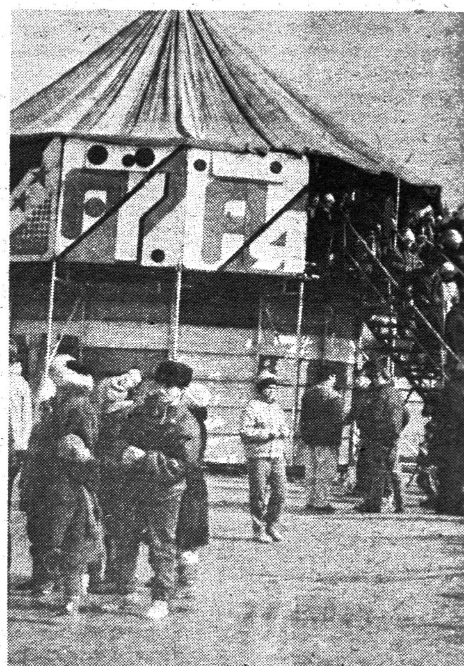
— Мої брати Богдан і Володимир теж медики, — погордився Ярослав Якович. — І дві свахи мають такий фах. Радий буду, коли й онуки підуть нашою дорогою.

Велика родина в Куциків. І на Різдвяний свят-вечір усі зібралися за одним столом. Оксана приїхала з Москви, де закінчує медичну академію, Ігор — з Києва, Богдан — зі Львова. Принесли діти батькам святу вечерю.

Я побував у цій сім'ї на

Традиц...

другий д... у світли... яблука, ... ялинка, ... рушника... внучка ... ванках. ... — Їх ... повідав ... Жінки в... нас трад... носить ... мій прад... дід Гри... рубкува... одягає. ... реглася. ... У свя... ни не м...

в номер

присягатимуть ки-чорноморці?

ія склалась ому флоті. Володимир відмовився з-чорномор- на вірність одові. енції, яка гополі, Ігор казав: ий флот не рству обо- це прагне гр оборони К. Моро- даному ви- присягати незалежних

рреспонден- України», присягати державне не зміг ьки зауважено, при- й, оскільки був росій- ... аби час- кої авіа- повітряної під юрис- ле на його ча б одно- ний період, прийнято редставни- складу до ів із закли- Україні. ні один зі флоту, кот- не назива- командуван- иск, вдаєть-

ся до різного роду погроз і залякувань. Офіцер сказав також, що ситуація на флоті в спотвореному вигляді подається і московськими засобами масової інформації. Зокрема, по телебаченню прозвучало, що на Чорноморському флоті піднято триколірний російський прапор. Це брехня. Правда, на частині кораблів і підводних човнів вже приготовлено такі прапори, інша частина командирів запаслася синьо-жовтими національними прапорами.

А ось точка зору Голови Верховної Ради Криму Миколи Багрова:

— Дуже жаль, що в Мінську на зустрічі керівників суверенних держав, яка відбулася перед новим роком, питання з Чорноморським флотом не було розв'язане. Його треба вирішити найближчим часом. Якщо глави суверенних держав зацікавлені в стабільності політичної ситуації, в збереженні і утвердженні Співдружності, про що було заявлено, то це сьогодні одне з ключових питань. І тут у політичному плані має бути абсолютна ясність. Думаю, що позиція командування Чорноморського флоту цілком обгрунтована, бо, підкреслюю, перш ніж вирішувати військові, треба вирішити політичні аспекти даної проблеми.

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

РАХУЙ ГРОШІ, ПІДХОДЯЧИ ДО КАСИ

Реалії

Кажуть, що світ почався з хаосу. Якщо так, то він почався із залізничного вокзалу. Гам, крик, лайка, сварка. Сонні, знервовані дорослі. Замурзані, вередливі діти. Цигани, бомжі, шпана... І повна невизначеність — чи поїдеш, чи ні, чи до п'ятої платформи подадуть поїзд, чи до десятої...

Хоча квитки й подорожчали втричі, картина на Центральному залізничному вокзалі поки що та ж сама. Гам, крик, лайка, сварка. Щоправда, більшість пасажирів — школярі. Під час канікул їх, як правило, возять до Києва. Так би мовити, на столичну ялинку, яка за всіх і міліша, і гарніша. Але...

— Приїхали ми 31 грудня, — бідкався директор Березанської середньої школи Миколаївської області Володимир Данько. — Заплатили за путівки за старою ціною, а від'їжджаємо за новою. Не дай Бог, «скачають» з нас доплату! У мене в групі 30 дітей. Це ж додатково 780 карбованців. Де я їх візьму?

Слава Богу, не «скачали». Зате за постіль довелося дещо розкошелитися, бо тепер вона коштує п'ять карбованців. Отож витрясали з усіх кишень, щоб розплатитися з провідницею за вологі простирадла і гномівські подушки.

Микола В. прибув до Києва з Дніпропетровська, щоб зустріти Новий рік із другом дитинства. Але товариш подався в село до матері, яка захворіла. Добре, що ключі залишив у сусідів. Тож Микола купив на Володимирському ринку пляшку шампанського за 150 карбованців і наодинці привітав прихід 92-го року.

— Гроші на проїзд я залишив, — зітхав юнак, — але тепер їх ледве вистачає на загальний вагон. Добу не їм, не п'ю, мені тільки б виїхати. Казали ж, що з 10 січня все подорожчає. А воно...

З лібералізацією цін на вокзалі введено новинку: з настанням сутінків приміщення, з якого люди виходять на платформи, освітлюється вряди-годи. Пасажири сидять у цілковитій темряві, а коли піднімаються чи спускаються східцями, чортихаються так, що всім нечистим нудотно.

— Виключилася підстанція, — пояснила мені помічник чергового по вокзалу.

Стакої! Підстанція, бачте, оголосила суверенітет і вмикає світло тоді, коли їй заманеться. Що ж, із підвищенням цін на електроенергію залізничники вирішили її економити. Звичайно, на пасажирах.

І ще одне. Всі, з ким би не говорив, запевняли, що за такої дорожнечі доведеться «урізати» приватні поїздки. Тож не дуже ждіть, матусі, своїх дітей у гості...

Олександр ВИНОКУРОВ.

ВЛАДА ПОКАЗУЄ ХАРАКТЕР

Нарешті

Фініш минулого року ознаменувався для жителів Чернівців сплеском небувалих черг за промисловими товарами. Цей бум виник штучно: до нього призвела безвідповідальність працівників міського управління торгівлі, які щедро роздавали населенню запрошення на придбання дефіцитних товарів.

Підлили масла у вогонь й торговельники. Користуючись безконтрольністю керівників, вони привласнювали ходовий крам, збували його ділкам тіньового бізнесу за спекулятивними цінами. Хапуги не гребували навіть товарами, виділеними для задоволення потреб людей, що потерпіли влітку від страшної повені. «Наліво» йшли меблі, килими, телевізори, одяг, взуття, холодильники, пральні машини...

Кілька тонн лимонів, адресованих хворим чернівецьким дітям, поділили між собою ненаситні працівники Чернівецького оптово-роздрібного плодоовочевого комбінату...

На цьому терпець виконкому обласної Ради народних депутатів увірвався. Влада вирішила розпрощатися з керівниками некерованих торговельних підрозділів. Своїх посад позбулися начальник міського управління торгівлі, директори об'єднань «Промтовари», «Продтовари», оптово-роздрібного комбінату, фірми «Меблі», голова кооперативної спілки «Чернівціплодоовочпром», начальник інспекції по якості товарів і торгівлі.

Василь БАБУХ,
депутат обласної Ради народних депутатів.
Чернівці.

У Куциків на свят-вечір

Традиції

У Марти та Ярослава Куциків — шестеро дітей. Два сини — Роман та Ігор, дочка Оксана, невістки Ярина та Ліліана, зять Богдан. У всіх — одна професія. Вони лікарі.

— Мої брати Богдан і Володимир теж медики, — погордився Ярослав Якович. — І дві свахи мають такий фах. Радий буду, коли й онуки підуть нашою дорогою.

Велика родина в Куциків. І на Різдвяний свят-вечір усі зібралися за одним столом. Оксана приїхала з Москви, де закінчує медичну академію, Ігор — з Києва, Богдан — зі Львова. Принесли діти батькам святу вечерю.

Я побував у цій сім'ї на другий день Різдва. На столі у світлиці — кутя з маком, яблука, пироги... Поруч — ялинка, на стінах — ікони в рушниках. Батько, всі діти, внучка Оксана — у вишиванках.

— Їх ми не купуємо, — повідав Ярослав Якович. — Жінки вишивають. Така в нас традиція. А сорочку, яку носить Роман, колись мав мій прадід Петро, потім — дід Григорій, мій тато. Парубкував у ній і я. Тепер син одягає. Бачите, як гарно збереглася.

У свят-вечір ніхто з родини не може бути поза батьківським домом. І завжди на столі — дванадцять страв. Марта Костянтинівна розповіла, що були в них пісний червоний борщ, вареники, голубці з картоплею і кашею, смажена капуста, коржі з маком...

— Як завжди, допомагали діти, — похвалилася щаслива господиня. — Ми вчили їх цьому змалечку.

І справді, коли добру вчать дітей, то виростають вони людьми добрими. В сім'ї Куциків це було на першому місці. Слова «мати», «батько», «Україна» і «Бог» стояли поруч.

Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

Кримінальна хроніка

З ПОСТАНОВАМИ НЕ ЖАРТУЮТЬ

Чергове турне до Румунії для 38 туристів із Черкас завершилося плачевно. Ще на виїзді з області місцеві правоохоронці «трусонули» їх на предмет виконання постанови Кабінету міністрів про порядок виїзду громадян за межі України. Як підсумок — на «батьківщині» залишилися електро- і радіотовари, тканини, цукор, медикаменти, коньяк, горілка, навіть балони зрідженого газу. Всього ж вилучено товарів на суму понад 100 тисяч карбованців.

По приїзді з-за кордону на земляків чекали слідчі органи і відповідно кримінальні справи.

Лідія ТИТАРЕНКО.
Черкаси.

Хроніка «шокової» терапії

НАВІТЬ ТОРГІВЛЯ ПЕРЕЛЯКАЛАСЯ

Чи можна злякати торгівлю? Виявляється, можна, навіть нашу, яка всього бачила-перебачила. В цьому переконав випадок, що стався у Щорсі Чернігівської області. В тамтешньому молочному магазині відмовилися прийняти сметану за новою ціною. Масло по 120 карбованців взяли в надії, що мешканці міста, які за цим продуктом давно полюють, потроху його таки розберуть, а щодо сметани по 47 карбованців вирішили не ризикувати.

Марина ДЯТЛОВА.

Факт і коментар

ЗИН — НАЛІВО, ІН — НАПРАВО

підвищили ер він кош- 63 форин- к. Це не- звичайно карпаття. ик облуп- дуктів Іван ... на пально- іоні й до на асфаль- до Чопа за ністру бен- горські та давали по в. Із ... УР, пере-

конаний, ця сума зросте. Запроваджена ж на Україні вартість 1,20 карбованця за літр — не зупинить перекупщиків: надто велика різниця.

Водночас нафтопереробні заводи пропонують нам цей бензин по 1500 карбованців за тонну (торік — 300), тобто дорожче, ніж 1,20 карбованця за літр. Таким чином, управління зазнає значних збитків. На їх покриття потрібна солідна дотація уряду. Однак питання про неї поки що висить у повітрі...

Микола ГОРВАТ.
Закарпатська область.

цтва

СІЙНА СЦЕНА»

якусь там ий театр. кль в оде- ра вагомо чисельних дів міста діяти ще цена». Бо сцену ді «захоп- — шлю- Постійно еатрах, во- вжди мо- аме сімей- іал. Тому Будинку в його сті-

нах знайшла відгук у багатьох. У першому спектаклі взяли участь Вікторія і Володимир Фролови (театр музичної комедії), Лідія Полякова і Євген Котов (російський драматичний театр), Віра Бєляєва і Анатолій Дуда (філармонія). Вони і стали фундаторами театру.

Віднині спектаклі «Сімейної сцени» стануть регулярними. На участь в них подають заявки все нові й нові сім'ї акторів, а таких в Одесі, як з'ясувалося, кілька десятків.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 10 січня на Україні передбачаються невеликі опади, можливі слабкі хуртовини, на дорогах місцями ожеледиця. Вітер південно-західний з переходом на північно-західний, 7—12 метрів за секунду. У західних областях пориви 15—20 метрів за секунду. Температура вдень 0—6 тепла, вночі від 3 морозу до 3 тепла.

У Києві й області сьогодні вдень тепла погода без опадів. Вітер західний, 7—12 метрів за секунду. Температура 0—5 градусів тепла.

Нова Конституція України:

ІДЕЇ, ДУМКИ, ПРОПОЗИЦІЇ

Деякі результати анкетування депутатів і працівників місцевих Рад

Читачі «Голосу України», мабуть, пам'ятають опублікованy 23 жовтня минулого року анкету, в якій депутатам і працівникам місцевих Рад було запропоновано відповісти на ряд запитань щодо врегулювання в новій Конституції України функцій, повноважень та організації діяльності органів місцевого самоврядування.

Анкету заповнили майже 200 осіб. Деякі респонденти не тільки дали певні варіанти відповідей, а й,так би мовити, вийшли за межі кола визначених запитань: у конвертах виявилися, крім заповнених анкет, ще й детальні листи, схеми, навіть проекти відповідних статей тощо. Інтерес, гадаю, симптоматичний і він свідчить про значне зростання політичної свідомості депутатів і працівників Рад.

Деякі Ради розмножили тексти анкети і самі розповсюдили її серед депутатів, отже, дали можливість висловити свою думку ширшому загалу респондентів (так було зроблено, зокрема, в Чернігові).

Ось що пише в своєму листі, вкладеному в конверт разом із заповненою анкетою, народний депутат Смілянської районної Ради (Черкащина) Ангеліна Усікова: «Я вже змирилася з ідеєю Президента і його представників на місцях. Це — система впровадження законів республіки. Ради — дорадчий орган при цих представниках і орган самоврядування одночасно. Завдання: висловлювати громадську думку і підказувати, як краще впроваджувати закони. Не забуваймо корінний зміст слова «рада»! Я б назву «депутат» замінила на «радник». ...Радники зобов'язані бути професіоналами і їх потрібно мати менше... Райони у містах — анахронізм і нісенітниця...» «Все це — міркування дилетанта, — завершує свого листа А. Усікова. — Я пенсіонерка, в минулому науковець-аграрник...»

Думаю, що не такі вже й дилетантські ці міркування.

Народний депутат Зінківської районної Ради (Хмельниччина) А. Демченко розмірковує: «Район — як адміністративна одиниця має формуватись на базі виборчого округу Верховної Ради... Та й маленькі райони економічно недоцільні...» Народний депутат Броварської місцевої Ради (Київщина) Анатолій Гамалій пропонує: «На мою думку, треба ліквідувати обласні Ради, залишивши тільки виконавчі комітети для узгодження діяльності районних та міських Рад у питаннях соціально-економічної діяльності. Обласні виконавчі комітети крім спеціалістів мають включати ще й представників міських та районних Рад — по одному від кожної Ради». Пропозиції близько до наших уявлень про майбутню модель організації влади і місцевого самоврядування. Григорій Раков, голова постійної комісії з питань екології Чернігівської міської Ради, переконаний, що Рада як представницький орган повинна залишитись, але чисельність депутатів має зменшитися у 5—10 разів. Депутати повинні працювати тільки в Раді. Подає Г. Раков

Життя Рад

й детальні дані про себе: рік народження, національність, освіта, місце роботи і посада, і додає: «одружений (вдало!), 2 доньки». Хочеться побажати йому (та й усім нашим респондентам) щасливого сімейного життя й успіхів у роботі та громадській діяльності.

Тепер — про загальні, цифрові висновки. Ось деякі з них.

На перше запитання: «Чи потрібно в принципі змінювати статус місцевих Рад народних депутатів, закріплений у чинній (1978 р.) Конституції УРСР?» — ствердно відповіли майже 92 відсотки опитуваних. Отже, наші думки щодо необхідності принципового реформування всієї системи місцевих Рад підтвердились.

У другому запитанні було порушено також досить принципову проблему, а саме: на рівні яких адміністративно-територіальних одиниць має здійснюватись місцеве самоврядування? Село назвали понад 76 відсотків, селище і місто — 59, район — 40, область — понад 37 відсотків, район у місті — близько 8 відсотків. І в цьому аспекті ідеї науковців знайшли своє підтвердження серед депутатів і працівників місцевих Рад.

На запитання: «Чи доцільно зберігати і надалі обласні, районні, районні в містах Ради в їх теперішньому статусі?» — негативно відповіли майже 81 відсоток опитуваних.

Ще одна проблема безпосередньо пов'язана з попередньою: «Чи доцільно передбачити можливість створення на обласному, районному (можливо, й на міському у великих містах) рівнях асоціацій сільських, селищних, міських Рад (як недержавних, неурядових об'єднань) для вирішення питань, спільних для відповідних сіл, селищ, міст?» — позитивно відповіли більш як 71 відсоток опитаних. Це, на мою думку, є досить характерним, оскільки дедалі більшого визнання серед науковців набуває думка про те, що на рівні областей та районів, поряд з органами виконавчої влади («державна адміністрація») мають існувати недержавні асоціації нижчестоящих самоврядних територій.

Окрема група запитань в анкеті стосувалась доцільності запровадження посади мера у містах. «Доцільно» — відповіли майже 87 відсотків опитаних. Як вони розуміють статус мера і порядок його обрання (затвердження)? Відповіді розподілились так. Одночасно представник населення і президента: його обирає населення відповідної території з наступним затвердженням Президентом — 62 відсотка; повноважний представник виключно населення, непідзвітний Раді — 16 відсотків; одночасно представник населення і Президента: його обирає населення відповідної території з кандидатур, запропонованих Президентом. — 11 відсотків; голова відповідної Ради, яка його обирає і виключно якій він підпорядкований, підзвітний і підконтрольний — 6 відсотків; повноважний представник виключно Президента, елемент структури виконавчої, «вертикальної влади» — 3 відсотка; голова відповідної Ради яка його обирає, якого, проте, затверджує Президент, — 2 відсотка. Гадаю, коментарі зайві.

Наведені вище результати, звичайно, треба коригувати з урахуванням, так би мовити, «належності» того або іншого респондента до тієї або іншої ланки Ради, що обумовлює певну суб'єктивність оцінок. Так, серед прихильників визнання за ланку місцевого самоврядування області, району або району в місті більшість становлять відповідно депутати та працівники саме цих Рад. Це ж можна сказати й про прихильників збереження обласних, районних у містах Рад в їх теперішньому статусі: більшість респондентів серед 19 відсотків тих, які висловились «за» — депутати і працівники саме цих Рад.

Проведене нами анкетування наводить на деякі думки і висновки. **Перше.** Такі і подібні до них опитування треба проводити регулярно, адже результати соціологічних досліджень проблем становлення і розвитку принципово нової системи місцевого самоврядування, а цей процес особливо бурхливо розвиватиметься після-прийняття нової Конституції України (гадаю, не пізніше першої половини 1992 року), повинні мати надзвичайно важливе значення. **Друге.** Хто саме (яка організація, установа тощо) має проводити такі дослідження (не тільки в масштабах України, а й по окремих регіонах), а також: розробляти різні методичні документи і проекти нормативних актів, організовувати навчання членів і працівників системи місцевого самоврядування, узагальнювати позитивний досвід, видавати брошури, буклети з питань розвитку системи місцевого самоврядування (з часом видавати й журнали під назвою, скажімо, «Місцеве самоврядування України») тощо? Дещо робимо ми, науковці Інституту держави і права АН України: те ж анкетування, семінари працівників і членів органів самоврядування, деякі публікації тощо. Проте цього, звичайно ж, недостатньо, зважаючи, що найголовніше завдання академічної установи — фундаментальні дослідження, розвиток теорії, що обумовлено й невеликою кількістю науковців. На семінарі голів міських Рад та їх заступників було порушене слушне, на мій погляд, питання про необхідність утворення Всеукраїнської асоціації місцевого самоврядування як недержавної громадсько-наукової організації, яка об'єднала б зусилля науковців (державознавців, соціологів, економістів тощо) та працівників органів самоврядування для спеціального наукового вивчення проблем становлення і розвитку системи місцевого самоврядування в Україні. Така асоціація могла б предметно вивчати практику і пропонувати рекомендації щодо вирішення названих вище багатьох інших проблем та втілювати ці рекомендації в життя.

Хотілося б знати думку з цього приводу депутатів і працівників місцевих Рад республіки. Отже, пишіть нам: 252001, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4, Інститут держави і права АН України.

Ігор БУТКО,
керівник сектора проблем місцевого самоврядування Інституту держави і права АН України, доктор юридичних наук, професор.

Економіка

ЗНАТИ, ХТО КУПИТЬ

Від того, якою буде форма приватизації, залежить подальший стан економіки України. На жаль, у більшості відомих концепцій переважає готовий варіант: спочатку визначаються об'єкти, а потім форми і терміни приватизації. Проте більш раціональним було б орієнтуватися на потенційних покупців держвласності й здійснювати приватизацію на таких умовах і таким чином, щоб це було найприйнятніше саме для покупців.

Безумовно, реалізація такого підходу можлива тільки на основі маркетингового дослідження ринку потенційних покупців. Саме таке дослідження було проведено Міжнародною асоціацією сприяння гуманітарному діалогу. Пропонуємо його результати.

Перший і найбільший сегмент ринку потенційних покупців складають фізичні особи (громадяни України). Досліджувану вибірку склали 1183 чоловіки з різних регіонів України, які представляють усі верстви населення. Встановлено, що 43 відсотки сімей готові вкласти кошти в приватизацію. При цьому серед тих, хто згоден на приватизацію, 56 відсотків готові вкладати гроші в акції за умови, що відсотки, які сплачуються у вигляді дивідендів на акції, перевищуватимуть рівень інфляції, а 35 відсотків готові вкладати гроші, якщо це допоможе придбати дефіцитну продукцію, що виробляється цим акціонерним підприємством. Сумарна потенційна місткість сегмента фізичних осіб складає 19,8 мільярда карбованців, а за умови підкріплення акцій можливістю отоварити виробами «власного» (акціонерного) підприємства вона зросте, за оцінками асоціації, до 28 мільярдів карбованців, тобто більш як на 70 відсотків.

Наступний сегмент — кооперативи (вибіркою охоплено 227). Встановлено, що 64,8 відсотка готові придбати акції держпідприємств. З них 56,5 відсотка вимагають підтримки акцій дефіцитною продукцією. Проте на відміну від фізичних осіб кооперативи потребують не стільки товарів індивідуального вжитку, скільки продукції, що необхідна для функціонування. Потенційна місткість цього сегмента складає 1,2 мільярда карбованців, а за умови підкріплення акцій дефіцитною продукцією — 2,7 мільярда.

Останній сегмент — іноземний капітал, оцінка участі якого у приватизації є дуже складною. Опитування представників 36 іноземних фірм показує, що є дуже багато чинників, які можуть вплинути на готовність іноземного капіталу до інвестицій в економіку України. Це й політична нестабільність, відсутність надійних правових гарантій, складнощі з вивезенням прибутків за кордон тощо. Хоча іноземні вкладники й згодні приймати нашу неконвертовану валюту, але тільки тоді, якщо на неї буде дозволено купувати товари (ті, що потрібні, або ті, що їх можна продати за рубежем).

У результаті лише 5,6 відсотка опитаних фірм готові до інвестицій в українську економіку. Але за умови встановлення політичної стабільності й уведення надійних правових гарантій кількість бажаючих інвестувати капітал зросте удвічі й складатиме **13,9 відсотка опитаних.** Таким чином, за приблизними підрахунками, потенційна місткість сегмента іноземного капіталу складе 66,7 мільйона доларів (якщо відбудуться позитивні зміни — 166,5 мільйона доларів). Слід також врахувати неоднозначне ставлення населення України до іноземних інвестицій — 38 відсотків згодні на це з різними обмовками, а 27 відсотків ставляться до іноземного в Україні закордонного капіталу вороже.

Щоб запобігти надто дорогим спробам та помилкам, необхідно провести приватизацію з додержанням соціально-етичних норм. Це допоможе поєднати два чинники — економічний і соціально-політичний. Якщо ж економічні вигоди розійдуться з прагненнями та бажаннями людей — реформа не матиме успіху. Але щоб досягти компромісу, необхідно додатково проводити маркетингові дослідження: той, хто володіє інформацією, здатен передбачити несподіванки й компенсувати їх негативний вплив.

Ігор ДЕМЕНТЬЄВ,
голова Харківського філіалу Міжнародної асоціації сприяння гуманітарному діалогу, кандидат психологічних наук.

СІМ — ЩАСЛИВЕ ЧИСЛО

Політика в галузі працевлаштування має починатися з профорієнтації — такою була думка учасників Республіканського семінару керівників центрів зайнятості та профорієнтації, який відбувся в Одесі. Адже рівень зайнятості населення, його соціальної захищеності і навіть безробіття залежить від того, наскільки правильно люди вибирають собі професію. Ця проблема стала надто актуальною тепер, за перспективи переходу до ринкової економіки, змін галузевих структур народного господарства, приватизації виробничих і побутових об'єктів. Тож і було вирішено створити в кожній області відповідні служби.

Перші сім центрів профорієнтації з'явилися в Києві, Одесі, Херсоні, Миколаєві, Дніпропетровську, Кривому Розі та Львові. Це і спонукало Міністерство праці України, Раду директорів названих міст провести семінар для керівників обласних центрів зайнятості.

Семінар в Одесі дав змогу керівникам обласних служб зайнятості з'ясувати головне, з чого починати створення осередків профорієнтації у своїх регіонах, збагатив їх досвідом практичної роботи, методичними розробками, соціологічними даними.

Галина ВЛАДИМИРСЬКА.
Одеса.

НА ЧУЖИЙ КОРОВАЙ..,

або Як ММФ колишнього Союзу заповідає майно, незаконно оголошене його власністю

Тема відносин акціонерного комерційного підприємства «Совкомфлот» і Чорноморського морського пароплавства останнім часом стала дуже «популярною» у засобах масової інформації — як московських, так і місцевих, одеських. Надто після того, як у жовтні ЧМФ було зареєстровано в новому статусі — державного підприємства України.

Діапазон поглядів на «совкомфлотівську» тему досить широкий: від політичного, за своєю суттю, доносу на начальника ЧМП В. Пилипенка, який нібито через московське акціонерне комерційне підприємство (АКП) розпродує флот іноземним компаніям, завдаючи непоправних збитків суверенній Україні, до схвалення й підтримки дій того ж начальника ЧМП за те, що при поділі флоту між Україною і Росією прагне взяти собі якомога більше суден, в тім числі й «совкомфлотівських», створюючи тим самим для нової суверенної держави сприятливі умови на світовому ринку.

Щоб розставити тут усі крапки над «і», створено урядову комісію України. До неї увійшли й спеціалісти Чорноморського морського пароплавства. Зокрема, заступник начальника ЧМП Володимир Костюченко, заступник начальника служби експлуатації флоту Євген Стенченко та заступник начальника договірно-правової служби Анатолій Киця. У бесіді з ними ми й спробуємо прояснити ситуацію.

Була в колишньому Союзі єдина галузь — морський флот, яким від імені держави керувало відповідне міністерство. Воно, окрім інших своїх функцій, чітко визначених адміністративно-командною системою, було ще й свого роду інкасатором — справно вилучало виручку у безпосередніх виробників матеріальних благ, тобто підприємств галузі. Якусь частку її залишало у себе, більшу частину перекачувало до держбюджету. Для того, щоб здійснити якусь великомасштабну програму розвитку галузі, міністерство повинно було випрошувати державні дотації, які в міру нашого загального зубожіння ставали дедалі мізернішими. Сувора необхідність підвела до висновку: слід і самим заробляти на життя в обхід державних структур, а не сподіватися на шапку, пущену по колу, — Держплан, Мінфін, Радмін тощо.

«Совкомфлот» якраз і став плодом цього загалом правильного висновку. Нове акціонерне підприємство почало діяти з 1 липня 1988 року, продовжує працювати й сьогодні. Правда, назва його трохи змінилася: раніше вона розшифровувалася як «Радянський комерційний флот», а з грудня 1990 року вже як «Спільний комерційний флот» — врахували ситуацію.

— Для «тієї» нашої економіки словосполучення «акціонерне комерційне підприємство» було дещо дивним.

А. КИЦА:— В 1988 році, допустимо, ми вимовляли ці слова вже без остраху. Інша річ, що старі структури рішуче відкидали «чужорідні» схеми і народжувані ринкові поняття пристосовували «під себе». Ось і АКП створювалося досить таки дивним способом.

— Що саме мається на увазі?

Є. СТЕНЧЕНКО: — Річ у тому, що акціонерні компанії звичайно створюються в результаті волевиявлення їх засновників, які добровільно об'єднують свої капітали, купуючи акції. Всі проблеми вони вирішують спільно, хоча в кого більше акцій — у того й голос вагоміший. Керують такими компаніями виборні особи, підзвітні зборам акціонерів. У нашому ж випадку АКП створювалось у наказному порядку. На початку 1988 року вийшла постанова Ради Міністрів СРСР «Про акціонерне комерційне підприємство «Радянський комерційний флот». З червня того ж року з'явився наказ міністра морського флоту країни. Компанію було наказано сформувати у такому складі: Міністерство морського флоту, Чорноморське, Новоросійське, Латвійське, Далекосхідне, Балтійське та Радянське Дунайське пароплавства. Статутний капітал — 240 мільйонів інвалютних карбованців. Але тут така особливість: капітал цей формується не шляхом продажу, а внесенням до спільного казана реальних суден — всього понад 70 одиниць. Вони й зараховувалися на баланс «Совкомфлоту».

— Але ж саме міністерство — один із засновників — суден, наскільки нам відомо, у своїй безпосередній власності не мало.

В. КОСТЮЧЕНКО: — Та все ж, не внісши в акціонерний капітал ні копійки, ММФ своїм наказом «рекомендувало» визначити такі паї акцій засновникам АКП: ЧМП — 12 відсотків, НМП — стільки ж, Латвійське — 8, Далекосхідне — 7, Балтійське та Радянське Дунайське — по 5 відсотків. А решта 51 відсоток акцій (тобто абсолютно контрольний пакет) ММФ залишило за собою.

— Розбій серед білого дня — чи не так? За такої розкладки ММФ могло диктувати все, що йому заманеться. І який же сенс був тоді у зборах, нарадах засновників АКП, які, знаємо, нерідко проводилися?

В. КОСТЮЧЕНКО: — А як же! Треба ж було дотримуватися «правил пристойності». Є акціонерне товариство — має бути його правління. Хоча й «обиралося» воно, по суті, самим міністерством. Слід було проводити збори акціонерів, щоб... оголосити тим, хто зібрався, волю міністерства. Особливо грубим став диктат останнім часом. І особливо жорстким щодо тих, хто прагнув заявити про свої права.

А. КИЦА: — Але справу було зроблено. Після установчих зборів АКП «Совкомфлот» видало кожному пароплавству-акціонеру спеціального листа-підтвердження, свого роду сертифікат про те, що частка пароплавства в оплаченому акціонерному капіталі виражається саме тим «рекомендованим» міністерством показником. Відповідний запис зроблено й у книзі акціонерів.

Є. СТЕНЧЕНКО: — Зверніть увагу на термін «оплачений акціонерний капітал». Його створено шляхом передачі на баланс АКП реально існуючих суден, причому тих, по яких кредити вже були погашені пароплавствами.

А. КИЦА: — На загальних зборах акціонерів пай участі пароплавств згодом уточнювався, коригувався. У декого він зріс (у ЧМП, скажімо, досяг 18 відсотків), у декого — знижувався, аж до 1 відсотка акцій. Недоторканною залишалася лише «священна корова» — частка міністерства. А в грудні 1990 року почалося й зовсім неприкрите свавілля: за ініціативою ММФ загальні збори акціонерів «прийняли» рішення, з якого випливає: пароплавства, мовляв, свої частки в акціонерному капіталі сплатили не повністю, а лише частково. Наскільки саме? А лише ту їхню пайку, яка відповідає величині дивідендів, що належать пароплавствам за два з половиною роки, коли б не виплачених їм, а витрачених на фінансування діяльності того ж АКП «Совкомфлот». У підсумку виявилося: ЧМП свою 18-відсоткову частку оплатив тільки на 3,88 відсотка.

— Але навіщо ж збори прийняли отаке явно абсурдне рішення?

Є. СТЕНЧЕНКО: — Майже всі акціонери були проти, за винятком двох пароплавств (це два відсотки голосів) та самого міністерства. А разом це вже 53 відсотки, тобто «більшість».

— Але якщо пароплавства, що внесли в статутний капітал вже оплачені судна, раптом переходять до розряду боржників, то яким чином сплатно свою, левову, частку саме міністерство?

В. КОСТЮЧЕНКО: — Ось і зборам акціонерів було цікаво це взнати. Але «більшість» в особі знову-таки ММФ не дозволила навіть обговорювати це питання. Так було і в подальшому — будь-яка «допитливість» пароплавств-акціонерів жорстко обривалася. А на початок другого кварталу нинішнього року стало абсолютно ясно, що мета міністерства — зовсім вивести АКП «Совкомфлот» з-під контролю його засновників. На кожних зборах представники ММФ безцеремонно оголошували, що їхня частка участі в АКП зростає (за останніми «даними» вона вже перевалила за 87 відсотків), а решти акціонерів — відповідно скорочується. При цьому постійно робляться спроби перекласти на пароплавства виплати по кредитах, одержаних АКП на спорудження суден.

— Але погашати кредити наскільки ми розуміємо, мало б саме акціонерне підприємство, зі своїх капіталів...

А. КИЦА: — Звичайно. А також міністерство — зі свого централізованого фонду. Але ж мета була зовсім інша: забезпечити за рахунок і так уже поставлених у важке фінансове становище пароплавств надходження в АКП вже прокредитованих суден, якими «Совкомфлот» міг би розпоряджатися на свій розсуд. Якби вдалося здійснити цей «тіньовий» план, то в недалекому майбутньому міністерське дітище набуло б статусу самостійного судноплавного підприємства, яким керувало б виключно ММФ, без участі решти акціонерів.

— Ви кажете, «якби вдалося». Виходить, задум міністерства не здійснився?

А. КИЦА: — Поки що так, і завадили цьому насамперед Чорноморське та Латвійське пароплавства, які наполягають на справедливому вирішенні питання про оплачуваність паїв акціонерів. Ми вважаємо, що ММФ взагалі не є законним акціонером АКП «Совкомфлот», оскільки не внесло до статутного капіталу ні копійки. Ми готові, щоб частину акцій, що їх привласнило ММФ, розподілити поміж пароплавствами, які до цього не були акціонерами.

— Але ж міністра морського флоту офіційно відправлено у відставку, та й саме міністерство, як мовиться, наказало довго жити. Невже віджилі структури ще мають силу?

Є. СТЕНЧЕНКО: — Структури — це люди, міністерські працівники, спеціалісти. Багато хто з них перейшов, решта не втрачає надії перейти в різні системи міністерства транспорту Росії. Ось і хочуть вони стати перед новими господарями не з порожніми руками, а багатими нареченими.

А. КИЦА: — Абсолютно точно. І тому померле, по суті, ММФ раптом ожило й почало спішно складати заповіт, за яким усі його акції переходять до міністерства транспорту Росії. Будь-які спроби обговорити законність такого кроку на зборах акціонерів просто блокують. Скажімо, Асоціація радянських судновласників на своїй нараді 23 вересня 1991 року одноголосно прийняла рішення про скликання позачергових зборів пароплавств-акціонерів, на які варто запросити усі інші пароплавства. Спеціалісти Новоросійського пароплавства за дорученням Асоціації підготували пропозиції щодо розподілу частки акцій неіснуючого міністерства, ці пропозиції підтримали акціонери. Однак намічені на 31 жовтня в Москві позачергові збори акціонерів були грубо зірвані працівниками ММФ.

ЧМП повторило спробу, оголосивши збір на 14 листопада в Одесі. Але теж нічого не вийшло. Заступник міністра Г. Герасимчук заборонив від'їзд сюди правлінню АКП, решту настрахав досить грубою телеграмою.

Є. СТЕНЧЕНКО: — Тут ось на що слід звернути увагу. Г. Герасимчуку вигідно виставляти нас такими собі сепаратистами, які воюють за те, щоб відібрати судна в Росії. Цю версію він підкидає і засобам масової інформації, у своїй телеграмі він прагне, м'яко кажучи, підмінити одну проблему іншою. Подивіться, що він пише: прагнення В. Пилипенка розподілити акції АКП викликає, меншою мірою, здивування. Аргументи Герасимчука такі: Україна, Латвія, Литва, Естонія оголосили своєю власністю майно союзних підприємств на своїй території, в тому числі і флот, що споруджувався за рахунок усіх союзних республік для задоволення перевезень вантажів також усіх республік, — такі ж дії здійснила, мовляв, і Росія. Тому міністерство не має права розпоряджатися власністю Росії, тим більше дарувати акції АКП іншим республікам.

— На перший погляд — доказ «козирні».

Є. СТЕНЧЕНКО: — На це багато хто й «клює». Але ж ясно, що «козирного туза» Г. Герасимчук непомітно для недосвідченого ока витягнув з рукава. Україна справді оголосила своєю власністю майно держпідприємств союзного підпорядкування, що розміщені на її території. Так само зробили й інші колишні республіки, а нині суверенні держави. Вони можуть сперечатися поміж себе з цього приводу й знаходити взаємоприйнятні рішення. Але жодна з них, давайте підкреслимо це, не може претендувати на майно акціонерної компанії, яка не є державним підприємством. Хіба ж для того ми розгортаємо підприємництво, щоб потім якийсь державний орган прибрав до рук надбане ним? Це був би не шлях до ринку, а повернення до минулого.

— Виходить, і Україна не повинна претендувати на судна, внесені ЧМП як установчий капітал при створенні АКП?

В. КОСТЮЧЕНКО: — Справді так. Власністю України після того, як ЧМП зареєстроване її держпідприємством, є усі судна пароплавства, окрім переданих до акціонерної компанії (до речі, не тільки «Совкомфлоту», є й інші). Ми й самі, тобто ЧМП, не претендуємо на судна, передані АКП. Ми заявляємо про свої права на законну частку акцій, на розподіл прибутків «Совкомфлоту» згідно з цією часткою (як, до речі, й у витратах), на участь в управлінні цією компанією, нарешті. Більше того, ми категорично проти розподілу її майна. «Совкомфлот», як би він там не створювався, міцно став на ноги, завоював міжнародний авторитет. Навіщо ж губити прибуткову справу? Але, зрозуміло, АКП повинне не тільки за назвою, а й за змістом своїм бути акціонерним комерційним підприємством, яке діяло б згідно із законами, властивими для таких компаній, якими би не командували ніякі начальники.

— Скажіть, а Росія дійсно прийняла рішення про «націоналізацію» майна «Совкомфлоту»?

А. КИЦА: — Офіційно такого ніхто поки що не оголошував, хоча розмови і йдуть. Герасимчук, штучно нагнітаючи пристрасті, прагне таке рішення спровокувати.

**Анатолій ПАПАЗОВ,
редактор газети «Моряк»,**

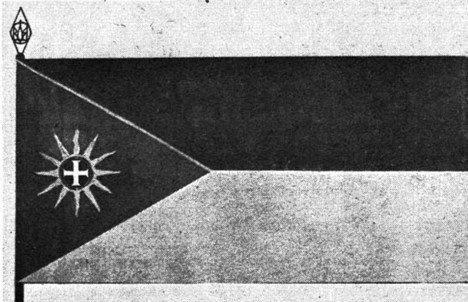
**Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент
«Голосу України».**
Одеса.

ПІСЛЯМОВА КОРЕСПОНДЕНТІВ: Невдовзі після того, як ми взяли це інтерв'ю, «Совкомфлот» в особі його правління, де контрольним пакетом акцій, як уже було сказано, незаконно володіють структури колишнього ММФ, почало... розпродувати власність пароплавств — членів акціонерного підприємства. Така доля спіткала чорноморські пасажирські судна «Максим Горький» та «Федор Достоевский», які передають у власність кіпрських компаній і які плаватимуть під багамськими прапорами. Коли про це рішення Москви було повідомлено екіпажам, ті відмовилися міняти прапори та суднові документи. Але на теплоходи, що приймали пасажирів в порту Бремерхафен (Німеччина), щоб вийти з ними в кругосвітні круїзні рейси, з'явилися представники «Совкомфлоту» разом з... судовим виконавцем місцевого суду, аби примусити капітанів підкоритися.

Керівники ЧМП шлють термінові письмові звернення урядам Росії та України, Б. Єльцину та Л. Кравчуку, вимагаючи припинити незаконні дії «Совкомфлоту», забезпечити недоторканність власності його акціонерів, справедливість в управлінні нею.

Доки ж в «Совкомфлоті» «правитимуть бал» чиновники колишнього ММФ, а не істинні засновники АКП? І чому доля екіпажів «Максима Горького» та «Федора Достоевского» вирішується не в Одесі, де вони досі були приписані, а в Москві? І чи не схоже все це на звичайнісіньку крадіжку?

МАЛИНОВО-СИНЬО-ЖОВТИЙ

Який же прапор має репрезентувати незалежну демократичну правову державу — Україну?

Щодо двобарвного синьо-жовтого сполучення на сучасних прапорах, то тут, на наш погляд, припускаються історичної неточності. Кольори ці похідні від прапора та герба православного Галицько-Волинського князівства (XIII—XIV ст. ст.), а він був трибарвний — золотий лев на синьому тлі спирається на жовту скелю. Язик і кігті в нього червоні. Таке саме кольорове сполучення і на прапорі Перемиської землі: двоголовий орел золотий на синьому тлі. Язик і кігті теж червоні, що означало силу духу й міць. Оскільки ці князівства належали до держави Київська Русь, а прапор Київського Великого князя був червоний з білим хрестом.

У складній воєнно-політичній боротьбі відбувалося падіння рівня національно-культурного виховання. Внаслідок напівааматорських дій в галузі геральдики та вексилології було втрачено третій канонічний колір. Ось як описує ситуацію на Львівщині в 1848 році дослідник-архітектор Львівської філії Українського державного інституту проектування міст А. Гречило: «20 вересня Головна Руська Рада видає відозву до українського народу в справі організації загонів Національної гвардії. У Стрию, Дрогобичі, Яворові, Бережанах та інших містах і селах створюють такі загони, освячують сині корогви із золотим «Руським левом». Звертаючись від сільських громад до Ради, «много депутованих просили, даби їм для села зараз штандар руський зо Львова спровадити, ібо тут немає добрих ремісльників, котрії би такий штандар чесно здiлати могли». Тому широкого вжитку набули прапори з двох горизонтальних смуг у «руських барвах» — синьо-жовті та жовто-сині».

Як і вся історія Української держави, національна символіка її досить часто видозмінювалася, зазнавала переслідувань, оскверняляся. Багатостраждальний народ прагнув повернути викрадену гідність своїх пращурів, прагнув нерозривного зв'язку часів у вітчизняній культурі.

Од відчаю до протесту, від протесту до організованої боротьби йшла віками молодь України, наснажена подвигами дідів та батьків. На крові й муках лицарів духу й честі — славних запорожців, традиціях і законах Запорозької Січі — першої у світі християнсько-демократичної республіки замішаний шлях до волі.

Основна корогва, малиновий стяг (на Запоріжжі був культ Покрови Богоматері), під яким виступало Військо Запорозьке, ніколи й нічим не заплямували себе ні на Батьківщині, ні за її межами. Отож, як нам сьогодні здається, саме цей колір має символізувати національну гідність та вірність традиціям народу, його духовне та фізичне здоров'я. До того ж малиновий колір сам по собі увібрав у себе блакитну та пурпурову барви, які дуже часто зустрічаються в одязі, чоловічих та жіночих строях, орнаментах, дівочих стрічках, вінках, крашанках різних областей України.

Червона калина, маки, мальви — одвічні українські символи, якими узагальнювали в народі найсвященніше, найзаповітніше, які переливали в пісенне розмаїття. У православному християнському іконопису канонічний колір Богоматері — теж червоно-малиновий.

При розробці архітектоніки ескіза Державного прапора України за основу взято чотири вселенські символи: коло, рівнобедрений трикутник, квадрат, хрест і філософію семи точок — (зображення на іконі XIV ст. Свята Тройця монаха-іконописця Преподобного Андрія Рубльова). Символи ці зустрічаються у творах традиційного народного мистецтва (вишивках, орнаментах, прикрасах, оздобах), бачимо їх у церквах. Особлива їх символічна мова в Софії Київській. Магічний зміст цих символів зафіксовано на старовинній криптограмі, що зберігається у Львівській аптеці-музеї...

Віддаючи шану творцям геральдики та стягів державності України, що народжувались у звитяжній боротьбі за свободу, громадянську рівність та незалежність нашої Батьківщини, діячам культури України — М. Грушевському, Д. Яворницькому, І. Модзолевському, Г. Нарбуту, В. Кричевському, Г. Скотинському, О. Красовському, М. Бринському, І. Крип'якевичу, Б. Гнатовичу, М. Битинському, — ініціативна група митців України вважає за свій громадянський обов'язок запропонувати на обговорення Верховної Ради України проект Державного прапора України.

I. Опис прапора:

1. Згідно з Конституцією УРСР співвідношення ширини прапора до його довжини — 1:2, два квадрати.

2. Прапор поєднує в собі три кольори: малиновий, синій, жовтий.

3. Малиновий колір здавна уособлював високе поняття любові (основна корогва Запорозької Січі); синій — глибину знань та інтелекту, і водночас для багатьох це — символ мирного чистого неба (основний колір в християнському іконопису при зображенні Ісуса Христа); жовтий — багатство наших неозорих ланів, лук, озер, річок, лісів, надр, що його зберегли для нас наші пращури і творчо примножать нащадки (в християнській філософії означає повноту Дарів Святого Духа).

4. Малиновий колір розміщений у формі рівнобедреного трикутника біля дерев'яного дубового кріплення і одним із своїх гострих кутів спрямований до синього (вгорі) та жовтого (знизу) кольорів. Три його рівні сторони ніби підкреслюють нерозривну єдність поколінь — творців історії Вітчизни та її культури. До того ж рівнобедрений трикутник у науковому розумінні — основа струнких математичних конструкцій і майстерності будівничих. У християнській філософії — всевидюще око.

5. Золоте 12-променеве коло розміщене в центрі трикутника (від прадавніх слов'ян дійшло до нас зображення Ярила — Сонця, обожнюваного за свою життєдайну силу, бачимо це золоте зображення й на Трапезній Софії Київської).

I, нарешті, серцевиною цієї композиції є золотий хрест, козацький хрест першої у світі християнсько-демократичної республіки. Центральна композиція прапора виражає філософсько-політичне гасло: Свобода, Рівність, Незалежність.

6. Верхівку прапора увінчує древній символ державності — Володимирський тризуб. Його охороняють ромб (символ жіночого начала) та коло (символ чоловічого начала).

Ю. БАРАНОВИЧ,
режисер,
М. ДЕРЕГУС,
народний художник СРСР, член-кореспондент Академії мистецтв СРСР, лауреат Державної премії УРСР імені Т. Шевченка.

Спорт

КАЛЕНДАР ЗМАГАНЬ

КУБОК УКРАЇНИ З ФУТБОЛУ. 1/8 фіналу. 1 березня.

ЧЕМПІОНАТ УКРАЇНИ (весна 1992 року)

ПЕРШЕ КОЛО

ПЕРШИЙ ТУР. 6 БЕРЕЗНЯ, П'ЯТНИЦЯ. «Чорноморець» (Одеса) — «Карпати» (Львів), «Суднобудівник» (Миколаїв) — «Темп» (Шепетівка). **7. БЕРЕЗНЯ, СУБОТА.** «Кремінь» (Кременчук) — «Нива» (Вінниця), «Таврія» (Сімферополь) — «Торпедо» (Запоріжжя), «Металург» (Запоріжжя) — «Шахтар» (Донецьк), «Дніпро» (Дніпропетровськ) — «Зоря» (Луганськ), «Динамо» (Київ) — «Металіст» (Харків), СКА (Одеса) — «Нафтовик» (Охтирка), «Буковина» (Чернівці) — «Нива» (Тернопіль), «Прикарпаття» (Івано-Франківськ) — «Волинь» (Луцьк). **2 ТУР. 9 БЕРЕЗНЯ, ПОНЕДІЛОК.** «Чорноморець» — «Темп», «Суднобудівник» — «Карпати». **10 БЕРЕЗНЯ, ВІВТОРОК.** «Таврія» — «Шахтар», «Металург» — «Торпедо», «Динамо» — «Нафтовик», СКА — «Металіст», «Буковина» — «Волинь», «Прикарпаття» — «Нива» (Тернопіль).

14 БЕРЕЗНЯ, СУБОТА. КУБОК України 1/8 фіналу (матчі-відповіді).

3 ТУР. 18 БЕРЕЗНЯ, СЕРЕДА. «Шахтар» — «Нива» (Вінниця), «Торпедо» — «Кремінь», «Карпати» — «Таврія», «Темп» — «Металург», «Волинь» — «Дніпро», «Нива» (Тернопіль) — «Зоря», «Металіст» — «Прикарпаття», «Нафтовик» — «Буковина».

Футбол

18 БЕРЕЗНЯ. КУБОК ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЧЕМПІОНІВ. «Барселона» (Іспанія) — «Динамо» (Київ).

4 ТУР. 21 БЕРЕЗНЯ, СУБОТА. «Шахтар» — «Кремінь», «Торпедо» — «Нива» (Вінниця), «Карпати» — «Металург», «Темп» — «Таврія», «Суднобудівник» — «Чорноморець», «Волинь» — «Зоря», «Нива» (Тернопіль) — «Дніпро», «Металіст» — «Буковина», «Нафтовик» — «Прикарпаття». **23 БЕРЕЗНЯ, ПОНЕДІЛОК.** СКА — «Динамо».

5 ТУР. 27 БЕРЕЗНЯ, П'ЯТНИЦЯ. «Нива» (Вінниця) — «Карпати», «Кремінь» — «Темп», «Таврія» — «Чорноморець», «Металург» — «Суднобудівник», «Дніпро» — «Металіст», «Зоря» — «Нафтовик», «Буковина» — СКА, «Прикарпаття — «Динамо».

6 ТУР. 30 БЕРЕЗНЯ, ПОНЕДІЛОК. «Нива» (Вінниця) — «Темп», «Кремінь» — «Карпати», «Шахтар» — «Торпедо», «Таврія» — «Суднобудівник», «Металург» — «Чорноморець», «Дніпро» — «Нафтовик», «Зоря» — «Металіст», «Волинь» — «Нива» (Тернопіль), «Прикарпаття» — СКА.

1 КВІТНЯ, СЕРЕДА. КУБОК ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЧЕМПІОНІВ. «Бенфіка» (Португалія) — «Динамо» (Київ).

7 ТУР. 4 КВІТНЯ, СУБОТА. «Чорноморець» — «Нива» (Вінниця), «Суднобудівник» — «Кремінь. **5 КВІТНЯ, НЕДІЛЯ.** «Карпати» — «Шахтар», «Темп» — «Торпедо», «Металург» — «Таврія», «Металіст» — «Волинь», «Нафтовик» — «Нива» (Тернопіль), «Динамо» — «Дніпро», СКА — «Зоря», «Буковина» — «Прикарпаття».

8 ТУР. 7 КВІТНЯ, ВІВТОРОК. «Чорноморець» — «Кремінь», «Суднобудівник» — «Нива» (Вінниця). **8 КВІТНЯ, СЕРЕДА.** «Карпати» — «Торпедо», «Темп» — «Шахтар», «Металіст» — «Нива» (Тернопіль), «Нафтовик» — «Волинь», «Динамо» — «Зоря», СКА — «Дніпро».

11 КВІТНЯ, СУБОТА. КУБОК УКРАЇНИ 1/4 ФІНАЛУ.

15 КВІТНЯ. КУБОК ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЧЕМПІОНІВ. «Динамо» (Київ) — «Спарта» (ЧСФР).

9 ТУР. 16 КВІТНЯ, ЧЕТВЕР. «Нива» (Вінниця) — «Таврія», «Кремінь» — «Металург», «Шахтар» — «Чорноморець», «Торпедо» — «Суднобудівник». «Дніпро» — «Буковина», «Зоря» — «Прикарпаття», «Нива» (Тернопіль) — СКА.

10 ТУР. 19 КВІТНЯ, НЕДІЛЯ. «Нива» (Вінниця) — «Металург», «Кремінь» — «Таврія», «Шахтар» — «Суднобудівник», «Торпедо» — «Чорноморець», «Темп» — «Карпати», «Дніпро» — «Прикарпаття», «Зоря» — «Буковина», «Волинь» — СКА, «Нафтовик» — «Металіст». **20 КВІТНЯ, ПОНЕДІЛОК.** «Нива» (Тернопіль) — «Динамо». **23 КВІТНЯ, ЧЕТВЕР.** «Буковина» — «Динамо» (матч 6-го туру).

ЧУТКИ І ДІЙСНІСТЬ

Позавчора голова Федерації футболу України Віктор Банников мав телефонну розмову з керівником координаційної групи по проведенню Пленуму Федерації футболу Росії Анзором Кавазашвілі. З'ясувалося, що саме на вчорашній день було призначено це зібрання в Москві.

— А яких тем торкалися, якщо не секрет! — запитав В. Банникова.

— Казавашвілі цікавився всіма нашими діями, які призвели український футбол до незалежності. Залюбки вдовольнив його запитання. Анзор заявив також, що після офіційного оголошення незалежності російського футболу буде заявлено про проведення свого національного чемпіонату. А це значить, що всі без винятку клуби Росії не матимуть права брати участь у якихось відкритих чемпіонатах.

— Це стосується і московських, і петербурзьких клубів!

— Так. Винятку не робитимуть нікому.

— З ким же залишиться пан Колосков!

— Це вже його особисті проблеми.

— Чи багато українських футболістів збирається перейти до російських команд!

— Їх одиниці. Втім, дозволу на переходи їм поки ніхто не давав. Зачекаємо появи на світ незалежної Федерації футболу Росії і матимемо з нею ділові стосунки. Тоді на джентльменській основі вирішуватимемо всі питання. Це, насамперед, обмін гравцями, тренерами, суддями, досвідом.

— А у нашій державі, можливо, намітилися якісь лункі переходи! Скажімо з неофіційних, але надійних джерел нам стало відомо, що зібрався перейти до київського «Динамо» нападаючий «Шахтаря» (Донецьк) Сергій Щербаков.

— Поки до нас заява цього гравця не надходила. А взагалі, щоб розставити всі крапки над «і», внести ясність, першого лютого збираємо всіх тренерів команд трьох ліг. Тоді й обговоримо проблеми, зокрема, розберемося й з переходами.

— Якщо будуть якісь цікаві новини, то, сподіваюся, про них читачів «Голосу України» ви проінформуєте в першу чергу!

— Безперечно. Навіть не сумнівайтеся...

Розмову вів
Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

МАЙЖЕ двадцять днів безоплатних різдвяних канікул — такий новорічний «подарунок» підкинула Росія чернігівському «Хімволокну». Якби в об'єднанні працювало лише десяток-два людей, а то ж вісім тисяч...

Кому вигідно, щоб не виробляли колготок, шкарпеток, курток, плащів, спортивних костюмів! Може, Росії! Її народу!

— Половина нашої продукції йде в Росію, — каже директор підприємства, народний депутат України Анатолій Лисенко. — За цю важливу деталь дехто в азарті політичної боротьби навіть не подумав. Мовляв, Україна стала самостійною державою і нехай тепер співає зі своєю незалежністю. Та «заспівали» вже робітники на Нижньокамському, Московському машинних заводах. Ярославський шинний завод взагалі залихоманило, бо працює тільки на чернігівських технічних тканинах. Хто виграв від зупинки нашого виробництва!

Днями полегшено зітхнули працівники виробничого об'єднання «Хімволокно» та й, мабуть, ярославські, московські шинники: начебто «канікули» завершились. Пішла довгоочікувана сировина... Політичні амбіції легко народжуються, а коштують дорого. Для народів обох держав.

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент
«Голосу України».

Фото Олександра
КЛИМЕНКА.

КАНІКУЛИ «ЗДОРОВОГО» ГЛУЗДУ

КОЛИ РОЗСІЮЄТЬСЯ ТУМАН

Нотатки оглядача

Західний світ дивиться на агонію Радянського Союзу із змішаним почуттям. Багатьом американцям і європейцям просто не хочеться вірити, що на їхніх очах гине імперія, яка протягом десятиліть була для них символом агресії і загрози. Ще менш зрозуміла для них ситуація, коли створений для військової оборони союз НАТО має тепер допомагати традиційним противникам.

Нині дедалі більше газет, радіостанцій — від США до Японії і Португалії — поволі звикають до України, хоча іноді вони висловлюють протилежні погляди. Приміром, автор однієї статті твердить, що Україна — дуже багата країна і що вона скоро досягне добробуту, а інший друкований текст — песимістичного змісту: мовляв, все, що лиш тепер є на українській землі, занепало технологічно, забруднено екологічно і відстало від світових стандартів.

Найважче відмовитися від старих стереотипів — хоч би яким неймовірним це декому не видавалося — тутешнім державним діячам. Вони виховані на політичній філософії поділу світу на Схід і Захід, на демократію і комунізм, свободу й неволю, добробут і злидні, динамізм і застій. А тепер — просто на очах — руйнуються усталені аксіоми.А до цього ніхто, крім нашої невеличкої групи політологів на чолі зі Зб. Бжезінським і Р. Пайпсом, не був готовий. І коли ми кілька років тому говорили на наукових конференціях, що настає повна катастрофа радянської імперії, політики вважали нас за утопістів і фантастів. І сьогодні ще декотрим високопоставленим особам на берегах Потомака, Темзи, Сени і Рейна дуже важко здолати рубікон між старими звичками і новими реаліями.

До того ж з ностальгічними настроями, що були засновані і на культі особи Горбачова, який зумів зачарувати і політиків і громадськість Заходу, пов'язані й інстинктивні побоювання. Протягом тривалого часу вони живилися широкомасштабною дезинформацією з боку радянських спецслужб, численних дорадників Горбачова, які роз'їжджали світом і залякували політиків, банкірів, журналістів, священиків усякими катастрофами, які, мовляв, настануть, якщо Захід не підтримає Горбачова і Союз. Яких тільки тез не висували! І страхіття багатомільйонної хвилі біженців, і катаклізми міжнаціональної різанини, переважно між росіянами і українцями, і неминучий вибух страшного голоду і загальної громадянської війни.

Тепер уже нікому поширювати чутки за подібні страхіття, але на їх місце прийшли інші демони. Вони переважно є продуктом власного, західного «виробництва» і пов'язані з ядерною зброєю. В Європі, а ще більше в Америці серйозно занепокоєні тим фактом, що арсенали цієї зброї — і стратегічного, і тактичного типів — могли б одного жахливого дня потрапити до рук якихось пройдисвітів, генералів, що збунтувалися, збожеволілих від жадоби влади політиканів або просто мафії, яка почала б продавати атомні ракети на таємних світових ринках: арабам, африканцям, і, пробачте, біс його знає кому ще. У цьому зв'язку на Заході утворилися дві течії: представники однієї заявляють, що всю зброю треба сконцентрувати під контролем Єльцина, а другої пропонують концепцію переговорів про повне знищення радянського ядерного потенціалу. Оскільки для України сприятливий саме другий варіант, за нього варто розпочати мирну дипломатичну битву, причому широким інформаційним фронтом.

Богдан ОСАДЧУК,
дипломатичний оглядач «Голосу України».

Вашингтон — Бонн — Берлін.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА В ЛАТВІЇ

Національна школа

МИНУЛОГО ПЕРШОВЕРЕСНЯ 45 ЮНИХ ГРОМАДЯН РИГИ ПЕРЕСТУПИЛИ ПОРІГ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ. ДО РЕЧІ, ДЕРЖАВНОЇ.

А починалося все з недільних класів, куди протягом двох останніх років українські родини приводили своїх діточок у вихідні дні, щоб вивчали рідну мову, співали народних пісень, знайомилися з минувшиною свого народу.

— Ми ніколи не почувалися тут мігрантами, — каже директор школи Лідія Кравченко. — Живучи в Латвійській Республіці, поважно ставилися й ставимося до її мови, культури, традицій, законів, але не забуваємо і за власне коріння. На клопотання українців, які тут мешкають, Латвійська держава виділила нам декілька кімнат в центрі міста і дозволила відкрити державну українську школу. Поки що в трьох класах навчається по п'ятнадцять учнів. Але сподіваємося, що незабаром школа стане середньою, дванадцятирічною (у Латвії, щоб одержати атестат зрілості, потрібно навчатися 12 років).

Не закликаю всіх читачів «Голосу України» покидати насиджені місця, як це зробила одна молода вчителька із Самбора, й негайно вилітати до Риги. Можна підтримати своїх братів-сестер і в інший спосіб. Лишень хочу нагадати тим патріотам з Києва, котрі обіцяли українцям Латвії золоті гори: поприї всі обіцянки - цяцянки вам тут, як і раніше, завжди раді. Та й ви, читачі «Голосу України», коли будете за кордоном, обов'язково відвідайте центр української культури в Латвії. Про всяк випадок запам'ятайте адресу: 226001, Латвійська Республіка, Рига, вулиця Тербатас, будинок № 69.

Юрій СВІРКО.

Власкори повідомляють

ТАДЖИКИСТАН — ЯДЕРНА ДЕРЖАВА!

Першу радянську атомну бомбу зроблено з таджицького урану. Це вже не секрет сьогодні, коли незалежне агентство «Новости Таджикистана» (НАНТ) вперше оприлюднило у відкритій пресі відомості про ядерний потенціал республіки.

Початок розробок, повідомляє агентство, покладено в 40-х роках, коли за розпорядженням Сталіна було взято курс на створення в Радянському Союзі власної бомби. Неподалік родовища урану, знайденого в горах Північного Таджикистану, з'явився тоді надсекретний завод і надзакрите місто. «За деякими даними, — йдеться у повідомленні НАНТу, — під містом розташоване глибоко сховане виробництво для збагачення урану та одержання кінцевої продукції, придатної для створення смертоносної боєголовки».

Будучи власністю Таджикистану, ядерне виробництво може породити в умах місцевих політиків та економістів спокусу легкої наживи. В республіканських кулуарах влади, за відомостями незалежного агентства, вже почали говорити про дивіденди, що їх може принести продаж урану на світовому ринку, де його ціна перевищує 100 тисяч доларів за кілограм.

У повідомленні НАНТу висловлюється побоювання, що таджицький уран може опинитися в руках лідерів мусульманського світу, які давно мріють про власну ядерну зброю. З метою одержати цю важливу стратегічну сировину вони, можливо, зроблять ставку на Рахмона Набієва, нинішнього президента Республіки Таджикистан, який має репутацію рішучого і жорсткого політика.

Наскільки справедливі прогнози агентства, судити важко. Офіційної реакції щодо цього поки що не було. Казій (глава мусульман Таджикистану) Акбар Тураджон-заде закликав Кабінет міністрів якнайшвидше висловитися з приводу провокаційної, на його думку, публікації. Провокаційний момент він вбачає в передбаченні агентства, що, мовляв, таджицький уран може стати начинкою для ісламської бомби. «Я втомився відповідати на запитання зарубіжних кореспондентів, чи збираємося ми продавати сировину Лівії або Ірану, — сказав Казій. — Нехай відповідає уряд». А уряд, на жаль, мовчить.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

НОВЕ ТОВАРИСТВО КУЛЬТУРИ

У Республіці Молдова засновано товариство чехо-словацько-української культури. Його ядром стало чеське та українське населення села Голубсая Кагульського району. Головою товариства району обрано сільського примара Григорія Гаврушенка. З цієї нагоди було організовано виставку, а також влаштовано концерт, у якому самодіяльні артисти виконали чеські та українські народні пісні.

Олександр ТОНЯ.

Кишинів.

БІРЖІ ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ

У Вільнюсі закінчився 4 з'їзд Конгресу бірж. Під час його роботи акціонерами конгресу стали ще 20 бірж та інших комерційних структур. Окрім організаційних питань, на зустрічі обговорювалися перспективи проведення перших міжнародних торгів. З'їзд прийняв резолюцію до урядів та регіональних органів влади із закликом підтримати великомасштабний експеримент проведення перших міжнародних торгів, а також виділити для цього державного уповноваженого представника. З'їзд обрав нового президента. Ним став головний керуючий Російською товарно-сировинною біржею Костянтин Боровий. Як заявив на прес-конференції новообраний президент, конкуренція інших невеликих груп з могутньою структурою їхнього об'єднання є неможливою.

Наступний з'їзд Конгресу бірж проводитиметься в Москві.

Микола СТАНОВИЧ.

Вільнюс.

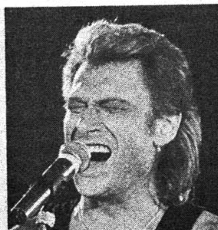
Інформ-шоу

ЖЕРТВА РЕКЛАМИ

Нещодавно всесвітньовідомий 48-річний французький рок-співак Джонні Холідей звернувся до паризького суду з вимогою відшкодувати моральні збитки в один мільйон франків. Річ у тому, що на одному з рекламних проспектів державної кампанії «анти-СНІД» згадувалося його ім'я, а презерватив, намальований на рекламі, вважає Холідей, натякає на його колишню зачіску. Проте навіть заява співака про те, що гроші будуть переведені до Інституту Пастера, який займається питаннями СНІДу, не змогла прихилити суд на бік позивача.

На рекламному плакаті тексти: «Ах, зі мною жінка почувається безпечною» та «Джонні — надійний презерватив». Фото з журналу «Шпігель» (ФРН).

НЕМА ПРОРОКА В СВОЇЙ ВІТЧИЗНІ

Напад «зубного болю» затьмарив нещодавно цілком здорові і дружні португало-бразильські відносини. Кілька місяців тривав конфлікт між колишньою метрополією та її південноамериканською екс-колонією. А приводом до нього став заколот португальських лікарів-дантистів, які виступили з вимогою позбавити їх необхідності витримувати конкуренцію з бразильськими колегами-емігрантами, що прибувають до цієї країни в пошуках роботи. З метою захистити себе португальські медики все ж таки дісталися до «ахіллесової п'яти» своїх бразильських товаришів по професії. Вони стали вимагати складання бразильськими колегами іспитів місцевим атестаційним комісіям. Бразилія, природно, сприйняла цю вимогу як образу їх професійній гідності. Широко відомо, що бразильських одонтологів вважають за одних з найкращих у світі. В ході полеміки, що спалахнула в Португалії, зокрема, несподівано виявилося, що міністр закордонних справ цієї країни, а також ряд інших видатних політичних і державних діячів регулярно користуються з послуг... бразильських зубних лікарів.

ТРИКОЛІРНИЙ ПРАПОР РЕКЕТУ

З вас, хлопці, по тридцять «зелененьких», — оголосили групі «економічних туристів» з України здоровані, оточивши їх на одному з ринків китайської столиці. Коли ж за українців спробували обстати знайомі москвичі, їм було сказано: «Ви росіяни, вас не чіпаємо, а які з України та з Грузії — нехай «відстьобують».

«Радянський» рекет у Пекіні молодий: лише два-три місяці тому в декількох місцевих готелях, де мешкають переважно «гендлярі» з суверенних республік, з'явилися м'язисті збирачі данини. Обходячи номери, вони настійно попереджають мешканців, хто пакує здоровезні сумки-«мародерки»: «З хлопчиків — по сто доларів, з дівчат — по п'ятдесят». Судячи з усього, рекетири з Росії «національно визначились». Залишається очікувати появи на пекінських ринках їхніх конкурентів, які відкриватимуть «кооперативи» під умовною назвою «Боржок» під іншими прапорами.

Експрес-новини

У Болгарії генерал Тодоров став перед софійським судом. Він звинувачується у знищенні секретних документів у справі отруєння в 1988 році болгарського письменника-емігранта Маркова. У разі визнання вини Тодорову загрожує восьмирічний строк ув'язнення.

* * *

Американські військові вертольоти постачають допомогу північноіракським курдам. Вони перевозять продукти харчування з міста Дахук до центрів розподілу, шляхи до яких заблоковано снігом, повідомив представник міністерства оборони США.

* * *

Переговори між Бангладеш і М'янмою у справі послаблення напруження вздовж їхнього спільного кордону зайшли в безвихідь. Представники обох країн не дійшли порозуміння щодо виведення своїх військ з цього регіону. Конфлікт спричинено вбивством прикордонника Бангладеш, яке сталося минулого місяця.

* * *

Рада Безпеки ООН ухвалила план термінової відправки до Югославії 50 військових спостерігачів з метою контролю за додержанням припинення вогню. Їх прибуття до Югославії очікується наприкінці тижня.

* * *

На економіку Республіки Корея чекає криза в разі перемоги правлячої партії на майбутніх президентських виборах, заявив відомий південнокорейський бізнесмен Чжу Ен. Він виступив з різкою критикою економічної політики адміністрації, звинувативши її у неспроможності подолати нинішні труднощі.

У сусідів

«МИ ЗНАЙДЕМО СПІЛЬНУ МОВУ...»

Прем'єр-міністр Литви Гедімінас Вагнорюс — за економічну співпрацю з Україною. Він, знаючи причини відставки Казимири Прунскене, обстоює радикалізм реформ.

— Ви вже зробили перші кроки в ринок. Які бачите труднощі?

— «Закрутили» ринковий механізм: приватизовано близько тисячі державних підприємств, а до кінця року буде приватизовано дві третини всього державного майна. Правда, відчуваємо наростаючий опір з боку бюрократії. Але головне є — увесь пакет документів з питань приватизації. Тому зроблено акцент на гласність. У нас також вивільнено ціни, за винятком деяких продуктів харчування. Цебто почала складатися ринкова інфраструктура. Зауважу, що до цього йшли досить довго. Ухвалили близько 600 нормативних постанов, що регулюють і податкову політику, і соціальне забезпечення, і цінову політику. Переконались: чим складніша політична ситуація, тим швидше і активніше треба здійснювати економічну реформу.

— А щодо аграрної реформи?

— Порівняно з реформою промисловості дещо відстала. Це, мабуть, пов'язано із свідомістю людей на селі. Але нам вдалось ухвалити всі необхідні закони і постанови уряду. До кінця грудня прийнято всі заяви про те, яку саме кожен колгосп чи радгосп бажає обрати форму господарювання, хто бажає взяти землю. Аграрна реформа відбуватиметься з дотриманням законів і правил приватизації.

— Чи є державна програма підтримки фермерства?

— Це найбільш складна проблема, бо наша економіка ще не пристосована до приватного господарювання. В 1991 році уряд виділив кількасот мільйонів карбованців для підтримки фермерів, було надано багато безкоштовних послуг. Цього року допомога приватникам на селі зросте. Фермери отримують частину майна тих колгоспів і радгоспів, які розділяються на паї.

— Ваш погляд на введення національної валюти?

— Сьогодні надто складно з радянськими грішми. Бо людей мучить інфляція. Я дивуюсь, як змогли торік прожити. Однак, думаю, що у валютній підтримці, як для Литви, так і для України у сучасному світі немає необхідності. Треба врахувати і те, що Європа йде до єдиної грошової одиниці. Гроші повинні бути підкріплені товарами, які користуються попитом. Товар має служити гарантом не тільки валюти, а й рівня життя.

— Вас називають прем'єром-реформатором. Чи не боїтеся ви втратити популярність через неоднозначність багатьох новацій?

— Вважаю, що тут не місце популізму. Бо похмілля настає швидко! Я за реалізм у політиці і за послідовність у проведенні реформ.

— І все ж таки, аналізуючи початок вашої роботи, чи бачите помилки? Чи вважаєте, наприклад, акцизний податок на пресу непродуманим?

— У нас населенню бракує розуміння законів ринку. Введення акцизного податку (податку з обороту) показує, що потрібен час аби всі зрозуміли його необхідність. Звичайно, у нас не вистачає і спеціалістів, які б розуміли ринкову економіку. Це також ускладнює ситуацію. Не задовольняє виконавча влада, бо вона в умовах перехідного хаосу буває неповороткою.

— І на завершення розмови. Які перспективи співпраці з незалежною Україною?

— Гадаю, знайдемо спільну мову. Особливо на економічних теренах. Головне, що від такої співпраці виграє і Україна, і Литва.

Вів інтерв'ю Віктор КОСАРЧУК, спеціальний кореспондент «Голосу України».
Вільнюс.

Посміхніться

Без слів.

Малюнок з журналу «Бунте» (ФРН).

Еврика!

РИСОВА ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ

Китаю, як відомо, належить пальма першості у виробництві і споживанні рису. Можливо тому китайським винахідникам і вченим спало на думку не зовсім традиційно використовувати побічні матеріали, одержувані від обмолоту цієї сільськогосподарської культури. Річ у тому, що недавно в місті Ханчжоу введено в експлуатацію першу в Китаї (не виключено, що й у світі) теплову електростанцію, що використовує як паливо рисову лузгу. Спалення в топках станції лузги, що нагромаджується в елеваторах, щороку даватиме країні прибуток у 650 тисяч юанів, а зола піде на удобрення тих самих рисових чеків.

НОВЕ — ЦЕ ДОБРЕ ЗАБУТЕ...

У США створено... велосипед «Янкі», винахідник якого довів, що добре відома фраза «придумати велосипеда» зовсім не синонім непотрібної справи. Його машиною може користуватися практично кожний — для цього ідеально пристосовано велосипедну раму. «Винахід» має дев'ять швидкостей і універсальну гальмівну систему, ефективність якої в сиру погоду не знижується, а навпаки, зростає на 25 відсотків.

ЛІТАК БЕЗ ФЮЗЕЛЯЖУ

Навряд чи знайшлися суперники в «крила-літака», представленого на конкурсі товарів та ідей «Краще з нового», який учетверте провів журнал «Попюлар сайєнс». Не випадково він і став володарем головного призу в категорії виробів для авіації й космосу.

Перш за все крейсерська швидкість «однокрилого літака», який має чудові аеродинамічні характеристики, вдвічі більша, ніж у звичайних реактивних лайнерів. Але поки що майбутніх пасажирів бентежить сама форма. Не в кожного стане сміливості віддати перевагу місцю в довгому ряді крісел, який рухається зі швидкістю, що в півтора рази перевищує звуковий бар'єр.

Дайджест — «Коммерсантъ»

Єдиний і неподільний Туркестан — від Казані до Алма-Ати

В Алма-Аті відбулася тюркська асамблея, в якій узяли участь делегації з тюркомовних автономій Російської Федерації та республік колишнього Союзу. На асамблеї обговорювалась можливість створення загальнотюркської держави. Прийнято рішення створити спеціальну координаційну раду як тимчасовий орган для зв'язку між тюркськими регіонами.

Консультації щодо створення Туркестану — держави, яка об'єднує середньоазіатські республіки, проводилися між різними національними партіями і рухами протягом двох останніх років. Нині ця ідея набуває досить реальних контурів.

Обговорення перспектив створення єдиної тюркської держави було однією з основних тем тюркської асамблеї, що відкрилася в Алма-Аті. Про необхідність єдиної тюркської держави говорили делегати з Казахстану, Азербайджану, Татарстану. З метою введення єдиного для всіх тюркських мов правопису було прийнято рішення про перехід на латинський алфавіт з 34 літерами за турецьким зразком, а також про створення єдиного інституту загальнотюркських проблем.

Делегати не вирішили, в яких кордонах має бути відновлена тюркська держава, і поки що обмежились заснуванням регіональних відділів асамблеї в різних регіонах країни: Причорномор'я, Кавказ (з центром у Баку), Казахстан і Середньоазіатський регіон. Тюркські регіони створено й на території Російської Федерації: Уральський, Якутський, Південносибірський.

Деякі функції загальнотюркського уряду повинна виконувати спеціально створена Координаційна рада тюркської асамблеї, яка здійснюватиме зв'язки між регіонами. В раді інтереси кожного регіону захищатимуть спеціальні представники.

На думку ряду делегатів, таке об'єднання має захистити мусульманський світ від можливої експансії з боку Росії. Голова Казахської національної демократичної партії «Желтоксан» («Грудень») Хасан Хаджиахметов сказав з приводу цього: «В Росії ситуація дуже напружена і нестабільна. Ще невідомо, як повернуться події в Москві. В будь-який момент у кермa влади може з'явитися шовініст Жириновський чи подібні до нього. Отже, тут ми повинні бути готовими, щоб у разі потреби дати відсіч можливій інтервенції».

Вугар ХАЛІЛОВ.

Закон

Про соціальний
військовослужбовц

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Законодавство про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей

Законодавство про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей складається з цього Закону, інших актів законодавства України, а також військових статутів Збройних Сил України.

Стаття 2. Заборона обмежень прав військовослужбовців

Ніхто не вправі обмежувати військовослужбовців та членів їх сімей у правах і свободах, визначених законодавством України.

Стаття 3. Особи, які належать до військовослужбовців

До військовослужбовців належать: особи офіцерського складу, прапорщики, мічмани, військовослужбовці строкової і надстрокової служби та військової служби за контрактом Збройних Сил України, Національної гвардії України, Прикордонних військ України, Служби національної безпеки України, військ цивільної оборони, а також інших військових формувань, що створюються Верховною Радою України, стратегічних сил стримування, які дислокуються на території України, військовослужбовці-жінки, курсанти військових навчальних закладів.

Стаття 4. Особи, на яких поширюється дія цього Закону

Дія цього Закону поширюється на:

військовослужбовців, які проходять службу на території України, і військовослужбовців — громадян України, які виконують військовий обов'язок за межами України;

членів сімей військовослужбовців, які загинули, померли, пропали безвісти або стали інвалідами при проходженні військової служби;

військовозобов'язаних, призваних на збори, та членів їх сімей.

РОЗДІЛ II. ПРАВА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Стаття 5. Забезпечення громадянських прав і свобод військовослужбовців

Військовослужбовці — громадяни України, які проходять службу на території України, беруть участь у всеукраїнському і місцевих референдумах, обирають і можуть бути обраними до Рад народних депутатів та інших виборних державних органів згідно з Конституцією України. На них поширюються положення Закону України «Про вибори Президента України».

Військовослужбовцям, які балотуються кандидатами у народні депутати, їх командири (начальники) повинні створювати належні умови для здійснення цього права.

Військовослужбовці, обрані до Рад народних депутатів чи призначені у сформовані цими Радами органи, залишаються на військовій службі і за ними зберігається статус військовослужбовців. Військовослужбовці, які є народними депутатами та звільнені від виконання службових обов'язків у зв'язку з обранням їх до складу органів відповідних Рад народних депутатів і при цьому не виявили бажання звільнятися в запас, прикомандировуються до цих Рад з залишенням на військовій службі у порядку, який встановлюється Кабінетом міністрів України. Строк роботи в Радах чи їх органах зараховується до загального і безперервного стажу військової служби. Після закінчення строку повноважень в Раді народних депутатів та її органах військовослужбовець направляється у розпорядження військового формування, де він проходив службу до обрання, для подальшого проходження служби на посаді не нижче тієї, яку він займав до обрання на виборну посаду в Раді народних депутатів.

Військовослужбовці мають право створювати свої громадські об'єднання відповідно до законодавства України. Військовослужбовці не можуть бути членами будь-яких політичних партій або організацій чи рухів. Організація військовослужбовцями страйків і участь в їх проведенні не допускається.

Військовослужбовці вправі оскаржити в суд незаконні дії військових посадових осіб і органів військового управління.

Військовослужбовці мають рівне з усіма громадянами України право виїзду за кордон.

Стаття 6. Свобода совісті.

Військовослужбовці вправі сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, відправляти релігійні обряди, відкрито висловлювати і вільно поширювати свої релігійні або атеїстичні переконання.

Ніхто не має права перешкоджати задоволенню військовослужбовцями своїх релігійних потреб.

Особам, релігійні переконання яких перешкоджають проходженню строкової військової служби, надається право на альтернативну службу згідно з Законом України «Про альтернативну (трудову) службу».

Стаття 7. Недоторканість військовослужбовців

Військовослужбовцю гарантується недоторканність особи. Він не може бути арештований інакше, як на підставі судового рішення або з санкції прокурора чи наказу командира, винесеного відповідно до Дисциплінарного статуту Збройних Сил України.

Стаття 8. Основні права військовослужбовців, пов'язані з проходженням служби

1. Використання військовослужбовців для виконання завдань, не пов'язаних з військовою службою, не допускається. Військовослужбовці можуть залучатися до участі у ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та в інших окремих випадках лише за рішенням Верховної Ради України.

Час перебування громадян України на військовій службі зараховується до їх загального і безперервного трудового стажу, а також до стажу роботи за спеціальністю.

Військовослужбовцям гарантується свобода наукової, технічної та художньої творчості.

Військовослужбовці не можуть займатися підприємницькою діяльністю..

У разі тимчасового заміщення військовослужбовцем вищестоящої командної посади оплата провадиться у встановленому порядку по заміщуваній посаді.

2. Військовослужбовці, за винятком тих, які проходять строкову службу, не можуть бути звільнені з військової служби до набуття права на пенсію за вислугою років, крім випадків, коли їх служба припиняється за власним бажанням, у зв'язку із станом здоров'я, закінченням строку або невиконанням умов контракту, систематичним невиконанням вимог військових статутів, скороченням чисельності або штату військовослужбовців, а також у разі позбавлення волі за вироком суду.

3. За військовослужбовцями строкової служби, які до призову працювали на підприємствах, в установах і організаціях, незалежно від форм власності і господарювання, зберігається при звільненні з військової служби право на працевлаштування їх в тримісячний строк на те ж підприємство, в установу чи організацію або їх правонаступників на посаду, не нижчу за ту, що вони займали до призову на військову службу. Їм надається матеріальна допомога в розмірі місячної заробітної плати за рахунок коштів державного бюджету. Вони користуються при інших рівних умовах переважним правом на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці протягом двох років з дня звільнення з військової служби.

Військовослужбовці строкової служби, сім'ї яких втратили годувальника і не мають інших працездатних членів та членів сім'ї з самостійним заробітком, звільняються з військової служби достроково.

4. Забезпечення зайнятості осіб, звільнених з військової служби без права на пенсію, провадиться відповідно до законодавства України про зайнятість населення.

5. Держава забезпечує соціальну та професійну адаптацію військовослужбовців, які звільняються у зв'язку із скороченням чисельності або штату військовослужбовців, за станом здоров'я, а також військовослужбовців строкової служби, які до призову на службу не встигли працевлаштуватися.

Стаття 9. Матеріальне забезпечення військовослужбовців

Держава гарантує військовослужбовцям матеріальне та інше забезпечення в розмірах, що стимулюють зацікавленість громадян України у військовій службі.

Військовослужбовці одержують за рахунок держави грошове забезпечення, а також речове майно і продовольчі пайки або за бажанням військовослужбовця грошову компенсацію замість них.

Грошове забезпечення визначається залежно від посади, військового звання, кваліфікації, наукового ступеня і вченого звання, тривалості та умов військової служби.

Порядок і розміри грошового та матеріального забезпечення військовослужбовців та компенсації замість речового майна і продовольчих пайків встановлюються Кабінетом міністрів України з урахуванням коефіцієнта індексації грошових доходів.

Військовослужбовці та члени їх сімей, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, користуються всіма пільгами, передбаченими Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

За офіцерами, прикомандированими для роботи в органах державного управління, на підприємствах, в установах, організаціях і вищих навчальних закладах, зберігаються всі види матеріального забезпечення, гарантії та пільги за рахунок бюджету Міністерства оборони України, Національної гвардії України, Прикордонних військ України та інших військових формувань. Перелік посад, що можуть займатися офіцерами, встановлюється Кабінетом міністрів України.

Стаття 10. Службовий час і час відпочинку військовослужбовців. Відпустки

1. Для військовослужбовців встановлюється 41-годинний робочий тиждень. Тривалість і розподіл службового часу та часу відпочинку військовослужбовців визначається у відповідності з військовими статутами та порадниками Збройних Сил України.

2. Військові навчання, походи кораблів, бойові стрільби, бойове чергування проводяться у будь-які дні тижня без обмеження загальної тривалості службового часу.

3. Офіцерам, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби, військовослужбовцям-жінкам, які залучаються у зв'язку з службовою необхідністю до виконання обов'язків військової служби у вихідні, святкові і неробочі дні, надається інший день відпочинку. Військовослужбовцям строкової служби при виконанні обов'язків військової служби в зазначені дні час відпочинку встановлюється відповідним командиром (начальником).

Наряди та чергування військовослужбовців проводяться у відповідності з військовими статутами та порадниками Збройних Сил України.

4. Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової служби, надаються чергові щорічні відпустки із збереженням матеріального забезпечення. Тривалість цієї відпустки для військовослужбовців, які мають вислугу до 10 календарних років — 30 діб, від 10 до 20 років — 35, від 20 до 25 років — 40, 25 і більше календарних років — 45 діб без врахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки і назад.

Військовослужбовцям за особливий характер служби, а також зайнятим на роботах з шкідливими умовами праці надаються щорічні додаткові відпустки із збереженням матеріального забезпечення у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України.

Військовослужбовцям можуть надаватись за рішенням командира (начальника) додаткові відпустки із збереженням матеріального забезпечення за сімейними обставинами, у зв'язку з навчанням у навчальних закладах та з інших поважних причин.

Військовослужбовцям строкової служби за весь період військової служби надаються відпустки тривалістю: солдатам і матросам — 20 діб та сержантам і старшинам — 25 діб без врахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки і назад.

Військовослужбовцям - інвалідам, а також учасникам бойових дій та прирівненим до них особам щорічні відпустки надаються без урахування вислуги років строком 45 діб у зручний для них час.

Стаття 11. Охорона здоров'я

1. Військовослужбовцям створюються необхідні санітарно-гігієнічні та побутові умови з урахуванням специфіки служби та екологічної обстановки. Вони забезпечуються безоплатною кваліфікованою медичною допомогою у військово-медичних закладах. При відсутності за місцем служби військово-медичних закладів, а також у невідкладних випадках медична допомога військовослужбовцям надається у лікувально-профілактичних закладах Міністерства охорони здоров'я України за рахунок Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Служби національної безпеки України, Прикордонних військ України та інших військових формувань.

Військовослужбовцям, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи, медична допомога надається відповідно до законодавства України.

2. Медична допомога членам сімей військовослужбовців надається на загальних підставах. У разі неможливості надання допомоги у лікувально-профілактичних закладах Міністерства охорони здоров'я України медична допомога їм надається у відповідних військово-медичних закладах.

3. Офіцери, прапорщики, мічмани, військовослужбовці надстрокової служби та члени їх сімей мають право на санаторно-курортне лікування та відпочинок в санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах і на туристських базах Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Служби національної безпеки України, Прикордонних військ України та інших військових формувань.

Військовослужбовцям, зайнятим на роботах із шкідливими умовами праці, а також при особливому характері їх служби і військовослужбовцям, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, та учасникам бойових дій і прирівненим до них особам путівки для санаторно-курортного лікування надаються в першу чергу.

Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, а також учасники бойових дій прирівнюють-

ся у пра
учасникі
ної війни
4.
строкове
військов
дів, вій
ки при
показанн
плат
ним
5. Ві
ки кори
гами,
нодавчи
питань
жінок,
і дитино
рюютьс
військов
ховуют
разі її
батьків
ребуван
кл
ві
клуван

**Статт
військо
їх сімей
ми**

1. Ві
безпечу
щенням
В
військ
вої слу
мей, як
ними,
щення,
вимога
го коде
До с
жилого
вослуж
цьому
жбові
разі ві
ла вій
в
ти
ним
його
військо
вати
за під
лого п
встано
ністрів

ПОСТАНОВА ВЕ

Про порядок введення в
і правовий захист війсь

Верховна Рада України постановляє:

1. Ввести в дію Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» з моменту його опублікування в газеті «Голос України», а статті, в яких відповідні пільги та компенсації визначатимуться в порядку, встановленому Кабінетом міністрів України,— після прийняття урядом України рішень з цих питань.

Правила, передбачені пунктами 4, 6, 7 і 9 статті 12, пунктами 2 і 3 статті 14, частиною четвертою статті 15, пунктами 5 і 6 статті 18 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», не застосовуються до сімей військовослужбовців, які загинули чи померли під час проходжен-

ня слу
ня ни
Дія
пошир
службо
військ
риторі
шення
цих
гварді
Ви
пенса
ною
прова
нолітн
служб
помер
ти під
жби,
за ви
кої В
2.
стрів
строк
под
Украї
сення
Украї

Закон України

Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей

чається у відповідності з військовими статутами та порадниками Збройних Сил України.

2. Військові навчання, походи кораблів, бойові стрільби, бойове чергування проводяться у будь-які дні тижня без обмеження загальної тривалості службового часу.

3. Офіцерам, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби, військовослужбовцям-жінкам, які залучаються у зв'язку з службовою необхідністю до виконання обов'язків військової служби у вихідні, святкові і неробочі дні, надається інший день відпочинку. Військовослужбовцям строкової служби при виконанні обов'язків військової служби в зазначені дні час відпочинку встановлюється відповідним командиром (начальником).

Наряди та чергування військовослужбовців проводяться у відповідності з військовими статутами та порадниками Збройних Сил України.

4. Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової служби, надаються чергові щорічні відпустки із збереженням матеріального забезпечення. Тривалість цієї відпустки для військовослужбовців, які мають вислугу до 10 календарних років — 30 діб, від 10 до 20 років — 35, від 20 до 25 років — 40, 25 і більше календарних років — 45 діб без врахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки і назад.

Військовослужбовцям за особливий характер служби, а також зайнятим на роботах з шкідливими умовами праці надаються щорічні додаткові відпустки із збереженням матеріального забезпечення у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України.

Військовослужбовцям можуть надаватись за рішенням командира (начальника) додаткові відпустки із збереженням матеріального забезпечення за сімейними обставинами, у зв'язку з навчанням у навчальних закладах та з інших поважних причин.

Військовослужбовцям строкової служби за весь період військової служби надаються відпустки тривалістю: солдатам і матросам — 20 діб та сержантам і старшинам — 25 діб без врахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки і назад.

Військовослужбовцям - інвалідам, а також учасникам бойових дій та прирівненим до них особам щорічні відпустки надаються без урахування вислуги років строком 45 діб у зручний для них час.

Стаття 11. Охорона здоров'я

1. Військовослужбовцям створюються необхідні санітарно-гігієнічні та побутові умови з урахуванням специфіки служби та екологічної обстановки. Вони забезпечуються безоплатною кваліфікованою медичною допомогою у військово-медичних закладах. При відсутності за місцем служби військово-медичних закладів, а також у невідкладних випадках медична допомога військовослужбовцям надається у лікувально-профілактичних закладах Міністерства охорони здоров'я України за рахунок Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Служби національної безпеки України, Прикордонних військ України та інших військових формувань.

Військовослужбовцям, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи, медична допомога надається відповідно до законодавства України.

2. Медична допомога членам сімей військовослужбовців надається на загальних підставах. У разі неможливості надання допомоги у лікувально-профілактичних закладах Міністерства охорони здоров'я України медична допомога їм надається у відповідних військово-медичних закладах.

3. Офіцери, прапорщики, мічмани, військовослужбовці надстрокової служби та члени їх сімей мають право на санаторно-курортне лікування та відпочинок в санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах і на туристських базах Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України, Служби національної безпеки України, Прикордонних військ України та інших військових формувань.

Військовослужбовцям, зайнятим на роботах із шкідливими умовами праці, а також при особливому характері їх служби і військовослужбовцям, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, та учасниками бойових дій і прирівненим до них особам путівки для санаторно-курортного лікування надаються в першу чергу.

Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, а також учасники бойових дій прирівнюються у правах до інвалідів та учасників Великої Вітчизняної війни.

4. Військовослужбовці строкової служби, курсанти військових навчальних закладів, військовослужбовці-жінки при наявності медичних показань забезпечуються безплат[illegible] сан[illegible]но-курортним [illegible]ванням.

5. Військовослужбовці-жінки користуються всіма пільгами, передбаченими законодавчими актами України з питань соціального захисту жінок, охорони материнства і дитинства. Ці пільги поширюються на батьків з числа військовослужбовців, які виховують дітей без матері (у разі її смерті, позбавлення батьківських прав, на час перебування у лікувальному закл[illegible]та в інш[illegible]випадках від[illegible]ності мат[illegible]ського піклування про дітей).

Стаття 12. Забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей жилими приміщеннями

1. Військовослужбовці забезпечуються жилими приміщеннями державою.

В[illegible]овослу[illegible]вцям (крім військ[illegible]ослуж[illegible]ів строкової служби) та членам їх сімей, які проживають разом з ними, надається жиле приміщення, що має відповідати вимогам статті 50 Житлового кодексу України.

До одержання постійного жилого приміщення військовослужбовцям, зазначеним у цьому пункті, надаються службові жилі приміщення. У разі відсутності такого житла військова частина зобов'[illegible]а тимчас[illegible]орендувати житло для [illegible]безпечення ним військовослужбовця та його сім'ї або за бажанням військовослужбовця сплачувати грошову компенсацію за піднайом (найом) ним жилого приміщення на умовах, встановлених Кабінетом міністрів України.

Офіцери, прапорщики, мічмани і військовослужбовці надстрокової служби при звільненні з військової служби в запас чи у відставку за вислугою років, а також у зв'язку з скороченням чисельності або штату військовослужбовців забезпечуються жилою площею у порядку, що визначається Кабінетом міністрів України.

2. Прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військовослужбовцям, які поступили на військову службу за контрактом, якщо вони не забезпечені жилою площею за місцем служби, на перші 5 років служби надаються службові приміщення або жила площа в гуртожитку. Протягом цього часу за ними зберігається право на жилу площу, яку вони займали до вступу на військову службу. Вони не можуть бути виключені із списків громадян, взятих на квартирний облік. При продовженні військової служби понад 5 років забезпечення зазначених військовослужбовців жилими приміщеннями за місцем служби провадиться на загальних підставах.

3. Курсантам вищих військових навчальних закладів, які мають сім'ю, надається жила площа в сімейних гуртожитках. При відсутності гуртожитків їм виплачується за місцем служби грошова компенсація за тимчасовий піднайом (найом) жилого приміщення в розмірах, визначених Кабінетом міністрів України.

4. Військовослужбовцям, звільненим з військової служби у зв'язку з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних при проходженні військової служби, жилі приміщення за місцем проживання, обраним з урахуванням встановленого порядку, надаються у першу чергу.

У першочерговому порядку, в разі потреби поліпшення житлових умов, надаються жилі приміщення також сім'ям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби.

5. За військовослужбовцями, крім військовослужбовців строкової служби, які мають вислугу не менше 20 років, при направленні їх для проходження військової служби за межі України або при переведенні на службу в місцевість, що зазнала інтенсивного радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи, жила площа, яку вони і члени їх сімей займають, бронюється на весь час перебування їх за межами України чи в зазначеній місцевості.

6. Військовослужбовці, які проходять службу на території України, батьки та члени сімей військовослужбовців, які загинули, померли, пропали безвісти або стали інвалідами при проходженні військової служби, оплачують жилу площу та комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) в будинках державного житлового фонду в розмірі 50 відсотків від встановлених ставок.

7. Особи офіцерського складу, прапорщики, мічмани, військовослужбовці надстрокової служби, які прослужили не менше 17 років і не забезпечені жилою площею, мають право на першочерговий вступ до житлово-будівельного (житлового) кооперативу або одержання земельної ділянки для індивідуального житлового будівництва в населених пунктах, вибраних ними для проживання з урахуванням встановленого порядку.

Місцеві Ради народних депутатів зобов'язані виділяти земельні ділянки і надавати допомогу в будівництві та придбанні будівельних матеріалів особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби і батькам військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти, а також військовослужбовцям, які стали інвалідами під час проходження служби, якщо вони виявили бажання побудувати індивідуальні жилі будинки.

8. Військовослужбовці, які не мають жилого приміщення для постійного проживання, мають право на одержання кредитів на індивідуальне та кооперативне житлове будівництво або придбання індивідуального жилого будинку на строк до 20 років з погашенням за рахунок коштів військових формувань: для тих, хто прослужив більше 15 років — 50 відсотків, більше 20 років — 75 відсотків, більше 25 років — 100 відсотків наданої установами банків позики.

9. Офіцери, прапорщики, мічмани і військовослужбовці надстрокової служби, що мають вислугу не менше 20 років, при звільненні з військової служби за станом здоров'я, віком, скороченням чисельності або штату військовослужбовців, а також вій-

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» з моменту його опублікування в газеті «Голос України», а статті, в яких відповідні пільги та компенсації визначатимуться в порядку, встановленому Кабінетом міністрів України,— після прийняття урядом України рішень з цих питань.

Правила, передбачені пунктами 4, 6, 7 і 9 статті 12, пунктами 2 і 3 статті 14, частиною четвертою статті 15, пунктами 5 і 6 статті 18 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», не застосовуються до сімей військовослужбовців, які загинули чи померли під час проходження служби внаслідок вчинення ними злочину.

Дія цього Закону України поширюється на військовослужбовців внутрішніх військ, дислокованих на території України, до завершення формування на основі цих військ Національної гвардії України.

Виплата одноразової компенсації, передбаченої частиною четвертою статті 15, провадиться батькам і неповнолітнім дітям тих військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, починаючи з 1945 року, за винятком учасників Великої Вітчизняної війни.

2. Доручити Кабінету міністрів України у тримісячний строк:

подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення до законодавчих актів України змін і доповнень, що випливають з цього Закону;

прийняти необхідні рішення щодо виконання положень Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

привести рішення уряду України, що стосуються соціального і правового захисту громадян, у відповідність з названим Законом.

3. До приведення законодавства України у відповідність із Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» застосовуються акти законодавства України і Союзу РСР, якщо вони не суперечать цьому Закону.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ.

м. Київ,
20 грудня 1991 року.

...раїни

...правовий захист ...та членів їх сімей

алідів та
Вітчизня-

службовці
курсанти
их закла-
бовці-жін-
медичних
ться без-
о-курорт-

бовці-жін-
сіма піль-
ми зако-
України з
захисту
теринства
ги поши-
з числа
, які ви-
матері (у
бавлення
а час пе-
ьному за-
випадках
ького пі-

зпечення
і членів
міщення-

бовці за-
и примі-
).

цям (крім
строко-
ам їх сі-
разом з
ле примі-
дповідати
Житлово-

остійного
військо-
аченим у
ться слу-
ення. У
кого жит-
на зобо-
рендува-
зпечення
бовця та
ажанням
сплачу-
пенсацію
ним жи-
умовах,
нетом мі-

Офіцери, прапорщики, мічмани і військовослужбовці надстрокової служби при звільненні з військової служби в запас чи у відставку за вислугою років, а також у зв'язку з скороченням чисельності або штату військовослужбовців забезпечуються жилою площею у порядку, що визначається Кабінетом міністрів України.

2. Прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військовослужбовцям, які поступили на військову службу за контрактом, якщо вони не забезпечені жилою площею за місцем служби, на перші 5 років служби надаються службові приміщення або жила площа в гуртожитку. Протягом цього часу за ними зберігається право на жилу площу, яку вони займали до вступу на військову службу. Вони не можуть бути виключені із списків громадян, взятих на квартирний облік. При продовженні військової служби понад 5 років забезпечення зазначених військовослужбовців жилими приміщеннями за місцем служби провадиться на загальних підставах.

3. Курсантам вищих військових навчальних закладів, які мають сім'ю, надається жила площа в сімейних гуртожитках. При відсутності гуртожитків їм виплачується за місцем служби грошова компенсація за тимчасовий піднайом (найом) жилого приміщення в розмірах, визначених Кабінетом міністрів України.

4. Військовослужбовцям, звільненим з військової служби у зв'язку з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних при проходженні військової служби, жилі приміщення за місцем проживання, обраним з урахуванням встановленого порядку, надаються у першу чергу.

У першочерговому порядку, в разі потреби поліпшення житлових умов, надаються жилі приміщення також сім'ям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби.

5. За військовослужбовцями, крім військовослужбовців строкової служби, які мають вислугу не менше 20 років, при направленні їх для проходження військової служби за межі України або при переведенні на службу в місцевість, що зазнала інтенсивного радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи, жила площа, яку вони і члени їх сімей займають, бронюється на весь час перебування їх за межами України чи в зазначеній місцевості.

6. Військовослужбовці, які проходять службу на території України, батьки та члени сімей військовослужбовців, які загинули, померли, пропали безвісти або стали інвалідами при проходженні військової служби, оплачують жилу площу та комунальні послуги (водопостачання, газ, електрична, теплова енергія та інші послуги) в будинках державного житлового фонду в розмірі 50 відсотків від встановлених ставок.

7. Особи офіцерського складу, прапорщики, мічмани, військовослужбовці надстрокової служби, які прослужили не менше 17 років і не забезпечені жилою площею, мають право на першочерговий вступ до житлово-будівельного (житлового) кооперативу або одержання земельної ділянки для індивідуального житлового будівництва в населених пунктах, вибраних ними для проживання з урахуванням встановленого порядку.

Місцеві Ради народних депутатів зобов'язані виділяти земельні ділянки і надавати допомогу в будівництві та придбанні будівельних матеріалів особам офіцерського складу, прапорщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби і батькам військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти, а також військовослужбовцям, які стали інвалідами під час проходження служби, якщо вони виявили бажання побудувати індивідуальні жилі будинки.

8. Військовослужбовці, які не мають жилого приміщення для постійного проживання, мають право на одержання кредитів на індивідуальне та кооперативне житлове будівництво або придбання індивідуального жилого будинку на строк до 20 років з погашенням за рахунок коштів військових формувань: для тих, хто прослужив більше 15 років — 50 відсотків, більше 20 років — 75 відсотків, більше 25 років — 100 відсотків наданої установами банків позики.

9. Офіцери, прапорщики, мічмани і військовослужбовці надстрокової служби, що мають вислугу не менше 20 років, при звільненні з військової служби за станом здоров'я, віком, скороченням чисельності або штату військовослужбовців, а також військовослужбовці, які стали інвалідами I чи II групи, члени сімей військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, мають право на безоплатне одержання в особисту власність жилого приміщення, яке вони займають в будинках державного житлового фонду.

Офіцери, прапорщики, мічмани і військовослужбовці надстрокової служби мають право на першочергове одержання жилих приміщень на підставах, встановлених Житловим кодексом України.

10. Військовослужбовці строкової служби розміщуються в казармах (на кораблях) згідно з військовими статутами Збройних Сил України. За ними зберігається жиле приміщення, яке вони займали до призову на службу. Вони не можуть бути виключені із списків громадян, прийнятих на квартирний облік.

Стаття 13. Забезпечення права на освіту

Військовослужбовці можуть навчатися у військових навчальних закладах. Їм, крім військовослужбовців строкової служби, дозволяється навчатися в інших вищих навчальних закладах без відриву від служби для поглиблення професійних знань та загальнокультурної підготовки.

Військовослужбовці строкової служби можуть вступати до військових навчальних закладів.

Особи, які були призвані на строкову військову службу в період навчання, при звільненні з військової служби зараховуються для продовження навчання до того ж навчального закладу, де вони навчалися до призову на службу.

Стаття 14. Пільги військовослужбовцям і членам їх сімей щодо проїзду, перевезення багажу, поштових відправлень, а також оподаткування

1. Військовослужбовцям та членам їх сімей забезпечується безоплатний проїзд у відпустку, а також безоплатний проїзд і перевезення багажу залізничним, повітряним, водним і автомобільним транспортом при переїзді на нове місце служби і сплачується грошова допомога у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України.

При виконанні службових обов'язків, пов'язаних з відрядженням в інші населені пункти, військовослужбовцям сплачуються витрати по відрядженню у порядку, встановленому Кабінетом міністрів України.

2. Військовослужбовці строкової служби користуються правом безоплатного проїзду всіма видами міського пасажирського транспорту (за винятком таксі) та автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів.

Військовослужбовці, які стали інвалідами внаслідок бойових дій, і учасники бойових дій та прирівнені до них особи, а також батьки військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, користуються правом на безоплатний проїзд всіма видами міського пасажирського транспорту загального користування (крім таксі) в межах адміністративного району за місцем проживання, залізничного та водного транспорту приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів. Вони мають право на 50-відсоткову скидку при користуванні міжміським, залізничним, водним, повітряним та автобусним транспортом.

3. Військовослужбовці, а також батьки військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, звільняються від сплати прибуткового податку з усіх одержуваних ними доходів.

4. Військовослужбовці строкової служби мають право безоплатно відправляти й одержувати листи. Безплатними поштовими посилками відправляється особистий одяг громадян, призваних на строкову військову службу.

Стаття 15. Пенсійне забезпечення і допомога

Пенсійне забезпечення військовослужбовців після звільнення їх з військової служби провадиться відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та працівників органів внутрішніх справ України».

Військовослужбовцям, крім військовослужбовців строкової служби, при звільненні з військової служби виплачується грошова допомога у розмірі 5-місячного грошового забезпечення. Військовослужбовцям виплачується грошова допомога на лікування, при народженні дитини, виплачується також грошова допомога на дітей військовослужбовців строкової служби, малозабезпеченим сім'ям військовослужбовців у порядку і розмірах, передбачених законодавством України.

Військові формування, військовослужбовці яких загинули, померли в період проходження військової служби, надають їх сім'ям і батькам допомогу в проведенні похорон і компенсують матеріальні витрати на ритуальні послуги та на спорудження пам'ятників в розмірах, встановлених Кабінетом міністрів України.

Батькам та неповнолітнім дітям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, державою виплачується одноразова грошова компенсація в розмірі суми державного страхування військовослужбовців з урахуванням коефіцієнту індексації грошових доходів.

Стаття 16. Державне обов'язкове особисте страхування

Військовослужбовці, а також військовозобов'язані, призвані на збори, підлягають державному обов'язковому особистому страхуванню на випадок загибелі або смерті в розмірі 100-кратного мінімального прожиткового рівня населення України на час загибелі або смерті, а також в разі поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання, одержаних у період проходження служби (зборів), у розмірі, залежному від ступеня втрати працездатності, що визначається у відсотковому відношенні від загальної суми страхування на випадок загибелі або смерті.

Умови страхування і порядок виплат страхових сум військовослужбовцям і військовозобов'язаним, призваним на збори, та членам їх сімей встановлюються Кабінетом міністрів України.

Стаття 17. Відшкодування заподіяної шкоди

Відшкодування військовослужбовцям заподіяної моральної і матеріальної шкоди провадиться у встановленому законодавством порядку.

Стаття 18. Соціальні гарантії прав членів сімей військовослужбовців

1. Члени сімей військовослужбовців строкової служби мають переважне право при прийнятті на роботу і на залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників, а також на першочергове направлення для професійної підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки з відривом від виробництва та виплату на період навчання середньої заробітної плати.

2. Дружинам (чоловікам) військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби, виплачується за місцем роботи грошова допомога в розмірі середнього місячного заробітку при розірванні ними трудового договору в зв'язку з переведенням чоловіка (дружини) на службу в іншу місцевість. При тимчасовій втраті працездатності лікарняні листки оплачуються дружинам (чоловікам) військовослужбовців у розмірі 100 відсотків посадового окладу незалежно від стажу роботи.

3. Дружинам (чоловікам) військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби, до загального стажу роботи, необхідного для призначення пенсії за віком, зараховується період проживання разом з чоловіком (дружиною) в місцевостях, де не було можливості працевлаштування за спеціальністю, але не більше 10 років.

4. Дружинам (чоловікам) військовослужбовців за їх бажанням щорічна відпустка надається одночасно з відпусткою чоловіка (дружини).

5. Місцеві Ради народних депутатів:

працевлаштовують у першочерговому порядку дружин військовослужбовців строкової служби у разі їх звільнення при скороченні чисельності або штату працівників, при ліквідації, реорганізації або перепрофілюванні підприємства, установи, організації;

надають позачергово місця дітям військовослужбовців та дітям військовослужбовців, які загинули чи померли або пропали безвісти під час проходження служби, у дитячих закладах за місцем проживання;

забезпечують відселення із закритих та віддалених від населених пунктів військових гарнізонів військовослужбовців, звільнених в запас або у відставку.

6. Вдова (вдівець) загиблого або померлого військовослужбовця, а також дружина (чоловік) військовослужбовця, який пропав безвісти під час проходження служби, в разі, коли вона (він) не вступила (не вступив) в інший шлюб, та її (його) неповнолітні діти мають право на пільги, передбачені цим Законом.

7. Кабінетом міністрів України, місцевими Радами народних депутатів, підприємствами, установами, організаціями можуть встановлюватися й інші пільги та гарантії соціального захисту сімей військовослужбовців.

РОЗДІЛ III. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ

Стаття 19. Відповідальність посадових осіб

Посадові особи, винні в порушенні законодавства про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей, несуть відповідальність згідно з законодавством України.

Президент України
Л. КРАВЧУК.

м. Київ,
20 грудня 1991 р.

...ОЇ РАДИ УКРАЇНИ

...у України «Про соціальний ...овців та членів їх сімей»

вчинен-

України
ійськово-
утрішніх
на те-
завер-
на основі
ональної

вої ком-
ої части-
татті 15,
і непов-
ійськово-
нули чи
и безвіс-
ння слу-
45 року,
ів Вели-
и.
ету міні-
місячний

ної Ради
про вне-
их актів
повнень,

що випливають з цього Закону;

прийняти необхідні рішення щодо виконання положень Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

привести рішення уряду України, що стосуються соціального і правового захисту громадян, у відповідність з названим Законом.

3. До приведення законодавства України у відповідність із Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» застосовуються акти законодавства України і Союзу РСР, якщо вони не суперечать цьому Закону.

Голова Верховної
Ради України
І. ПЛЮЩ.

м. Київ,
20 грудня 1991 року.

Йду за часом, як за плугом

Приватна «Волинь» на Волині

По дорозі до Луцька я почав гортати куплений у газетнім кіоску райцентру журнал «Волинь». Видання зацікавило, тож вирішив познайомитися з тим чоловіком, який наважився видавати «товстий» та ще й приватний часопис.

Анатолій Якубюк, засновник і головний редактор журналу, радо погодився дати інтерв'ю.

— Як і коли виникла ця ідея — створити приватний журнал?

— Ідея народилася десь за рік до прийняття Закону про пресу. Вже тоді в газетах з'явилися думки, які, власне, давно визріли в суспільстві. Про те, що гласність без вільної преси неможлива. Про приватизацію видавничої справи. Тож щойно вийшов згаданий закон, одразу подав заяву на реєстрацію свого видання. Було це 30 липня 1990 року. Але начальник обласного управління по пресі сказав: ти — приватник. А мені треба першим щось партійне зареєструвати... Свідоцтво вручив, але ні грама паперу не виділив. Уявіть собі: жодного грама такого дефіцитного нині паперу!

— І як викручувались?

— Продав хату, заклав за десять тисяч карбованців власну бібліотеку. А книжки — знаєте які: я мав можливість купувати дефіцитну літературу.

— Ви працювали в обкомі?

— Так. закінчив ВПШ при ЦК КПРС.

— І видаєте таке радикальне видання...

— Система зробила все, щоб затруднити доступ до правди, до об'єктивної інформації. Навіть у час перебудови. Лигачов та іже з ним за один рік підвищили ціну на папір у багато разів! На поліграфічні послуги — майже так само. От вам і приватизація, і комерція. Хоч у першу чергу потрібно давати комерційний простір для приватних видань — вони можуть писати абсолютну правду.

— Що буде цікавого у найближчих номерах вашого журналу?

— З другого номера починаємо друкувати роман-трилогію Уласа Самчука «Волинь», висунутий у 30-ті роки на здобуття Нобелівської премії. Дуже цікавими є книги спогадів У. Самчука «На білому коні» та «На коні вороному». Всього ж у Канаді вийшло 16 томів його творів, найцікавіші з них маємо намір опублікувати. Взагалі при журналі виходитиме бібліотечка: краще з друкованого з'явиться окремими книжками.

— Які ще цікавинки чекають на читача?

— Є, наприклад, стаття: що виходило на Волині, починаючи з рукописів. з XII століття — від «Слова о полку Ігоревім». Адже один із авторів «Слова» — наш волинянин, з Любомля... З третього номера починаємо розділ «Із фондів архіву». Документи без коментарів. Із сховищ облдержархіву, обкому компартії, управління внутрішніх справ, КДБ.

— Що саме опублікуєте з тих документів?

— Дозвольте поки що не відкривати повністю зміст редакційного портфеля... Далі. Друкуватиметься і Донцов, зокрема його стаття, що не публікувалася 70 років. Яка? Читайте журнал «Волинь»... Маємо намір оприлюднити маловідому працю відомого історика О. Цинкаловського — власне, магістерську дисертацію, яку він захищав у Варшаві, опубліковану 1907 року. Підготовлено дослідження про одного з перших єпископів Волині Мефодія, духовного наставника, філософа, поета, художника, засновника волинських монастирів у XI—XII століттях. Побачать світ матеріали про тріумф і трагедію міста Волинь, вигадки і правду Велесової книги, невідомі сторінки битви під Берестечком, рід Гоголів на Волині... Це лише деякі публікації, що з'являться в нашому журналі.

— А з ближчої історії?

— Матеріали про сталінську разправу над КПЗУ, про масову депортацію волинян у 30-ті — 50-ті роки, про трагічну долю літератора, композитора, лікаря, редактора багатьох часописів, активного діяча «Просвіти» Арсена Річинського, постійні публікації з життя волинського зарубіжжя.

— Де можна купити, як передплатити видання? Чи буде журнал у кіосках Києва, чи можна буде його придбати, приміром, у Москві, чи за рубежем?

— Найпростіше зробити так. Написати листа на адресу: Україна, 263010, Луцьк, вулиця Леніна, магазин «Знання», книга — поштою. Придбати там можуть післяплатою як наші, так і закордонні читачі. До речі, п'ять пимірників «Волині» вже закупила бібліотека конгресу США.

— Дай Боже, щоб його так купували й наші бібліотеки... Який у вас штат?

— Поки що один творчий працівник. Це сам головний редактор.

— Тираж досить солідний — тридцять тисяч примірників. Чи розійдеться?

— Половина тиражу першого номера вже розійшлася.

— І наостанку: як ви платите авторам?

— Краще, ніж столичні журнали.

Важко вже уявити Волинь без цього журналу. Так само важко уявити, що могла його створити одна людина. Бог на поміч, Анатолію Миколайовичу!

Євген КОЛОДІЙЧУК,
письменник.

Київ.

Посаг на всі часи

Степан ПУШИК

ЧОМУ В НАС «ВОДЯТЬ КОЗУ»?

Слідом за януаріусом (січнем) у римлян наступав фебруаріус (лютий). Із «Дому Водолія» Сонце перебиралося в «Дім Риби». Перед настанням весни наступала година очищення. 15 лютого римляни святкували день Луперкалія (Фавна, що вважався богом пастухів і стад). У нас же відзначали, мабуть, день Волоса, якого замінив християнський Власій (11 лютого). На честь бога Луперка приносили в жертву кіз. З козячих шкір робили ремені (февруа). Римські жерці-волхви (ми римлянів називали волохами) оббігали Палатинський горб і били ременями з козячої шкіри найперше жінок, щоб вони не загубили материнства й мали статеву хіть, били й кожного, хто попадався. На нашій землі цей звичай зберігся у весняних обрядах, коли коло церков молодь грається під час і після Великодніх свят. Хлопці б'ють дівчат і один одного ременями. Тоді ж співають веснянки (гаївки, ягівки, магілки, гагілки), будують «дзвіниці», б'ють «дупака», б'ють «третього зайвого» і, звичайно, виконують гімн Козлу: «Ой, скажи, Козле, правду».

В етрусків цей місяць присвячувався підземному богові Фебруусу, тому й ми обряд «Водіння Кози» пов'язуємо з цим богом. Гуцули вірять, що вівця — боже створіння, а коза — дідькове (Арідникова худоба), бо лазить по деревах, камінні, нищить саджанці.

Виходить, що Коза-Дереза недаремно в казках каже, що «півбока луплена», бо й у назві козячого бога Луперка вчувається це ж слово. І луплять кіз у цей день, а людей б'ють, звідси ж — лупити, це ще й бити. «Налупили добре її коло церкви!» — так кажуть у селах.

Оскільки цап у міфології пов'язаний з Діонісом, то звідси й вираз «козу водити» — тобто ходити по буфетах, ресторанах, кафе. З козячої шкіри в давнину робили щити (по-грецьки егіди), тому й утвердився вислів «під егідою», тобто, «під козячою шкурою». Такий щит був атрибутом Афіни (можливо, що й нашої Баби, якщо вона діє в новорічному обряді «Коза»), якій щороку в Акрополі жертвували цапа, а шкуру клали на статую богині. Козяча шкура — це атрибут Зевса, Аполлона. Греки вважали, що шкура ця із священної кози Амалфеї (Амалтеї), яка у вигляді то німфи, то кози, в печері на горі Іда вигодувала малого Зевса. Шкура кози служила щитом Зевсові в боротьбі з титанами, а випадково зламаний козячий ріг Зевс зробив рогом достатку, коли Амалфею возніс на небо, де вона сяє зіркою в сузір'ї Воза.

Якщо Зевс — це Перун, то тоді на Збруцькому ідолі Перуном слід вважати бога з рогом достатку. Але ж у різних народів різні й міфи про тих чи інших богів. Назви Сварога і Сімаргла, богів наших предків, свідчать про те, що в корені цих слів є «ріг», а тому з рогом міг уявлятися не тільки Перун. Цікаво, що малфами в Карпатах і в наші дні називають лісових дів, а німфа в перекладі на нашу мову — Діва. Діва Малфа — це коза. Саме у вигляді дикої кози чи олениці з'являється перед мисливцями лісове божество, якщо вони йдуть на полювання в суботу, неділю, середу чи п'ятницю (в жіночі дні). Збереглися легенди й про хлопчика-лісовика, якого теж називають «пастухом лісової худоби», тобто звірини. Він «пастушить» у чоловічі дні. Пастух з нього поганий, тому й мисливці в ці дні убивають багато звірів. Це свідчить про те, що в давнину наші предки полювали тільки в чоловічі дні тижня: у вівторок (день Марса), у четвер (День Юпітера), у понеділок (день Місяця). Очевидно, що слов'янськими відповідниками їм були: Волос, Вій і Перун.

Гадаю, що «водіння Кози» по хатах під час колядування й щедрування має пряме відношення до перебування Сонця в сузір'ї Козерога (в «домі Кози»). Присутність у обряді Воїна (Солдата, Жандарма, Гусара, Козака) вказує на сузір'я Стрільця, а відливання її — натяк на те, що «Коза» не загине ніколи, бо ж через рік Сонце знову ввійде в «дім Кози», а Коза вижене з Лисиччиної хатки (сузір'я) Лисичку, що плакатиме під березою, колір кори якої білий, як і зима. Лисиці захочуть допомогти Вовк, Ведмідь, Лев, Зайчик, та тільки Півень, що символізує Сонце, вижене Козу (стрілою, косою, булавою). В багатьох обрядах «водіння Кози» Дід або Стрілець убивають рогату саме стрілою, що вказує на сузір'я Стріли в «домі Кози». Дід і Баба — це дохристиянські божества.

Коли в хаті розігрується сцена «Вінчання Кози», тобто, коли Дід з Бабою кладуть Козі на голову вінок із соломи, то вона падає мертва. Це означає, що знак Сонця (круглий вінок) її вражає, як і Громовик убиває Дідька. Індійський Пушан, а наш Дід Капуш (Бузиновий Дідько) теж були пов'язані з Козою. Його зображували на візку, який тягне Цап-Козел. Є також зображення кельтського Тора. Коза в пісні признається, що боїться Діда (Бога) сивого з бородою й Кузьми. Ім'я ще асоціюється з кузнею і ковалем, а тому ми бачимо тут Гефеста:

Гоц, Коза, лузьми, не бійся Кузьми.
Кузьмова Мати переведе Кузьму,
Переведе Кузьму веслом по гузьму.

Те, що образ Кози (Козла) пов'язується з підвищеною сексуальністю, засвідчує хоч би такий рядок: «Пуць, Коза впала...» В козячих піснях згадуються й топоніми, утворені від дохристиянських богів: «Ой ходив Антін в Богопіль по хміль»; «Повів він її у Галочий ліс»; «Я' був у Басані та купив собі нові сани». У приспівах до «Кози» часто звучить вигук «гоц»:

Гоц, добрий вечір, ми в вашій хаті,
Чи дозволите Козі гуляти?
Гоц, цуса, верблюса,
Гоц, Козунько, мой коханенько...

Оскільки обряд «водіння Кози» дуже поширений у Карпатах, то цілком могло статися так, що гуцули (у вимові «гоцули») прозвані сусідами від оцього «гоц». Самі ж гоцули (гуцули) розповідають, що дістали вони це прізвисько від гуцулів-коней (особлива порода, яка, очевидно, збереглася ще від скіфів). Якщо це так, то на Новий рік ще й тепер такого коника заводять до хати, щоб добре велося всім цілий рік. Всі ці обряди пов'язані з «гоцками» — танцями.

Якщо обряд «Коза» змішався з обрядом «Маланка», то ми повинні звернути увагу й на таку деталь: чортів у Маланковому карнавалі в Городенківському районі, що на Івано-Франківщині, називають «джуси». Саме цим словом жителі Підгір'я кличуть гуцулів. Це ще раз підтверджує версію, що «гуцули» дістали своє прізвисько від танців, бо ж Джус — це Дідько, Діоніс, Пан. Джусівка — алкогольний напій. Якщо англійці кажуть: «Випусти з пляшки джина», то цьому відповідає наше: «Випустити з пляшки джуса» (дідька, чорта). Гуцули вірять, що на Закарпатті, в Сиготі (тепер Сегет у Румунії), продавали в пляшках дідьків. Навесні в нас співають гаївки про Джуса. Правда, синонімом до нього був, мабуть, рогатий жук (рогач), бо в наші дні співається: «Грай, жуче, грай», а ще в минулому столітті дівчата й молодиці співали: «Грай Джусе, грай»

У деяких місцевостях Маланка ходить з Циганом, а Циган водить Ведмедя (переодягненого хлопця) або Коня. Козу водить Дід. До Маланки й Василя ми ще повернемося, а тепер зауважимо, що такий драматичний жанр, як «трагедія», дослівно перекладається як «пісня цапів (козлів)». Зародилася трагедія з культу Діониса. Очевидно, це дійство, яке відбувається від Святого до Щедрого вечора, теж було початком народження нашого театру.

Коли вмирає Коза, то над нею плачуть.

Цікаво, що щедрувальники, коли входять до хати, то випрошують у газдині «прядива Маланці на намітку» й «прядива святому Миколі на очкур». Правда, напарника Маланки називають Василем, а не Миколою. Та слід пам'ятати, що коли закінчували жнива, то останні колоски залишали «Велесу на борідку», а Микола — був великим богом в Україні, в Росії, в Білорусії.

Івано-Франківськ.

(Закінчення. Початок у номерах за 3 та 4 січня ц. р.).

ЖИТТЯ АБО... ПАСПОРТ

Прописка і паспорт належать до кріпосницько-соціалістичних наших «надбань». І саме від банального штампу, а не від громадських свобод часто залежить доля людини.

«У вас в Україні є все, а нам нічого не даєте». Як переконати людей у протилежному, якщо і радіо, й телебачення там без угаву повторюють — Україна те-то не додала, те-то не постачила.

Враховуючи, що гроші нині не в шані, торговці наркотиками вимагають за них золото, імпортну відео- та радіоапаратуру, інші речі. Внаслідок цього в Харкові та й в області різко зростає кількість квартирних крадіжок, пограбувань, розбійних нападів.

Історія така. Два працівники міліції бавилися «у владу». Одного дня влаштували в Старому Чорторийську Маневицького району на Волині «шмон», а за офіційною версією — «перевірку паспортного режиму». Перевірка виявилась дещо оригінальною: витираючи порохами мундирні коліна, лейтенанти чомусь нишпорили за «серпастим і молоткастим» по хатніх закутках. Спантеличеним дивною міліцейською логікою господарям (бо паспорти — ось вони, прошу, беріть і дивіться) дільничний О. Лавренчук пояснив: його супутник — працівник пожежного нагляду, тому, мовляв, і шукає так пильно, щоб, чого доброго, ваша ж хата не запалала. Кмітливіші здогадувалися, що хлопці шукають легкозаймисті зовсім іншого роду, які, за ідеєю, не повинні становити службового інтересу для пожежнагляду. Але, привчені владою до послуху, і тут не протестували: «Треба — дивіться».

У хаті Нагірних, підозріло оглядаючи господаря, наче зустрів його опівночі в прикордонній смузі, дільничний наказав подати паспорти для перевірки. Пожежник звично взявся за обшук кухні, спальні і навіть дитячої кімнати.

Під ліжками не було ні легкозаймистих, ні вибухонебезпечних, ні недозволених опалювальних приладів. Тим більше не виявилося шпигуна — видно, не так легко перетнути тепер найближчий польсько-український кордон. Навіть поганенький «порушник паспортного режиму» не завалявся на полицях шафи... Одним словом, моторизований рейд (міліція була на «уазику» зазнавав повного фіаско. На цю мить до хати зайшла мати господаря — Оксана Онуфріївна. Побачивши людей у формі, які з грізним виглядом щось шукали, жінка остовпіла: за своїх 63 роки вона знала, чим часто закінчувалися такі обшуки. Ще більше злякалась, коли «перевірка» поновилась у літній кухні. Можливо, в міліцейській практиці й були такі випадки, коли невидимий канцелярист блискавично змінював штамп за прописку, але Оксана Онуфріївна за це не знала. Тому не зрозуміла, що нового могло з'явитися в паспорті за час, доки вони перейшли подвір'я. А потім жінці стало не просто страшно — зле. Вона знепритомніла і впала. Міліціонери перезирнулися: справді погано чи, може, стара замітає сліди? Од гріха подалі кинулись... Ні, не на допомогу — в «уазик».

...Через 40 хвилин Оксана Онуфріївна померла.

У цій історії ніхто не вбачає криміналу. Ні самі інспектори: вона ж не вбивали, ні їхнє районне начальство: трохи переборщили хлопці, але молоді, виправляться. Якби не молодший син небіжчиці, який, «на лихо», виявився колегою по роботі «перевіряючих», на «переборщення» взагалі не звернули б уваги. Тут і без таких дрібниць клопотів вистачає: працювати нікому, злочинність зростає. Жінка померла, шкода, звісно, але до чого ж тут міліція? Ось і лікарі стверджують: хворіла на гіпертонію і померла від крововиливу в мозок. Так що, вибачайте, «втішили» Л. Нагірного, ваші претензії безпідставні.

Але «вибачити» важко — поведінка лейтенантів могла викликати підвищення тиску навіть у здорової людини, а що вже у хворої. Тоді «настирливого» колегу поблажливо заспокоїли: «За неправомірні дії винних притягнуто до дисциплінарної відповідальності».

Нічого собі дії! Дві службові особи кинули непритомну жінку без першої допомоги, не привезли до неї лікаря... Маневицькі правоохоронці трохи помилилися: казочку про «дисциплінарне стягнення» можна розповідати дітям. Неподання допомоги — не із збірки казок, а з Кримінального кодексу.

У районній прокуратурі навіть питання не ставили: чи можна було врятувати життя Нагірній, якби вчасно надійшла допомога? Може, саме того й не ставили, що відповідь була б дещо непідходящою. А так списали все на діагноз з медичної картки, і крапка.

Але з крапкою в цій історії трохи поспішили. Обшук без ордера прокурора, рейд по селу без представників місцевої влади і «перевтілення» у пожежники (!) дільничного із сусіднього села В. Приймачука — невеселі дитячі забавки, а порушення закону його ж «охоронцями». Можна було б узяти на віру висновки судово-медичної експертизи, якби ж її... робили. Відписки з районної та обласної прокуратур засвідчують епістолярну майстерність авторів, а не глибоке службове розслідування. Одне слово, за що не візьмись — напрошується знак питання, а не крапка. То, може, знайдеться хтось грамотний і розбереться з «неправомірними діями» двох вигадливих лейтенантів?

Мені ж у цій невеселій історії хочеться поставити ще й знак оклику: не в кримінальній її частині, а в цілком «законній» — там, де йдеться за перевірку паспортного режиму. Я не можу собі уявити, як у будь-якій цивілізованій країні (чи не правда, ми також претендуємо на це звання?) поліцейські вдираються в дім, щоб поцікавитись, хто тут прописаний. Господарі просто не зрозуміли б, чого від них хочуть і що воно власне таке — прописка.

Ми, на жаль, розуміємо, оскільки прописка і паспорт належать до кріпосницько-соціалістичних наших «надбань». І саме від банального штампу, а не від громадянських свобод часто залежить доля людини. Непрописаного позбавлено елементарних прав — скажімо, взяти участь у виборах президента чи всеукраїнському референдумі. Втім, це деталі...

У Старому Чарторийську не пахло запровадженням надзвичайного стану. То з точки зору елементарного здорового глузду чи не була б навіть найчемніша перевірка паспортного режиму найделікатнішими працівниками міліції грубим порушенням прав людини, відлунням кріпаччини чи сталінських табірних законів? Була б! До речі, з цим згодні й у Комісії Верховної Ради з прав людини. Отже, час нам позбутися сумнівного «надбання», а не кивати на закон, мовляв, усе правильно — якщо існують паспорти і прописка, хтось мусить їх перевіряти.

Я не знаю, чи можна було врятувати за ті 40 хвилин Оксану Онуфріївну. Достеменно реальний факт інший — її смерть прискорили оті двоє у міліцейських мундирах.

Людмила КОХАНЕЦЬ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ГАЛУШКИ З... РОСІЇ

Недавно я відпочивав у Ростовській області. Якось завели ми розмову з черговою по корпусу. Які нині розмови? Про ціни, продукти, талони. Вона скаржилася, що життя в них сутужне; мовляв, не те, що в Україні. Та ні, зауважив я, у вас з постачанням якраз набагато краще. В магазинах — крупи різні, борошно, масло, цукор. Хай дають за паспортами, але ж дають. А я в себе вдома ніяк не можу отоварити талони на цукор.

— У вас погано з цукром? — здивувалася співрозмовниця. — А нашi привозять його з Луганської області по п'ять мішків.

Ось тобі й маєш. Та не тільки чергова, а й інші тамтешні мешканці весь час докоряли: «У вас в Україні є все, а нам нічого не даєте». Як переконати людей у протилежному, якщо і радіо, й телебачення там без угаву повторюють — Україна те-то не додала, те-то не постачила. От і зривається у людей злість на нас, ледь не зненавість.

До речі, пакет борошна — два кілограми — я купив у сусідів. Умовив продавщицю — вона відпустила без паспорта. Вдома зварив собі галушок — смакота. Спасибі за це козачкам.

Мені здається, що з таких випадків, за один з яких я розповів, складається програма оббріхування України. Тож нехай Вітольд Фокін і Леонід Кравчук швидше вирішують питання про українські гроші. Тільки вони нас порятують від пограбування.

Іван КОВАЛЕНКО.
Суходольськ
Луганської області.

Людина має право

НАРКОМАНИ МОЛОДШАЮТЬ

У минулому році на території Харківської області зареєстровано близько 700 кримінальних злочинів, пов'язаних зі збутом та вживанням наркотиків. Це вдвічі більше, ніж у позаминулому, 1990 році. «Однак це ще не означає, — зауважив заступник начальника управління кримінального розшуку УВС області підполковник міліції Сергій Петренко, — що кількість наркозлочинів на території області зменшилась. Навпаки».

За статистикою підрозділу по боротьбі з наркоманією та наркобізнесом, у 1991 році виявлено втричі більше фактів організованої торгівлі наркотичними речовинами. Торгівля наркотиками стає основним джерелом доходів і збагачення злочинного світу. «Якщо ще кілька років тому, — розповідає підполковник Петренко, — нашими «клієнтами» в основному були особи, що повернулися з місць позбавлення волі, так званий контингент з «надломленою» долею, то сьогодні наркомани — це перш за все студенти технікумів, вузів, учні шкіл та ПТУ, а вже потім непрацююча молодь, колишні «зеки».

Якщо такі «темпи зростання» наркоманії, а отже, і наркобізнесу збережуться, то вже через кілька років ці негативні процеси стануть майже непоправними. Наркомафія буде мати значний вплив на економічні, політичні, культурні процеси розвитку суспільства — такий прогноз правоохоронця.

Враховуючи, що гроші нині не в шані, торговці наркотиками вимагають за них золото, імпортну відео- та радіоапаратуру, інші речі. Внаслідок цього в Харкові та й в області різко зростає кількість квартирних крадіжок, пограбувань, розбійних нападів. «Наркобізнесмени» ніде не працюють (та й чи варто?), об'єднуються в злочинні групи, озброюються, відшліфовують свою «професійну» майстерність, живуть на широку ногу.

Чи може міліція протистояти наростаючій хвилі наркоепідемії? Підполковник С. Петренко вважає, що може, але для цього треба, щоб проблемами наркоманії займалося не десять чоловік на всю область, а значно більший підрозділ, оснащений відповідною криміналістичною технікою, сучасними засобами зв'язку, транспортом. Це справа найдосвідченіших оперативних працівників. Інакше...

У США, наприклад, у Бюро по контролю за наркотиками, що займається виключно боротьбою з наркобізнесом, нараховується 3500 співробітників. Там є свій навчальний заклад для підготовки необхідних спеціалістів. Ця структура має у своєму розпорядженні 140 літаків. Додайте сюди ще співробітників ФБР, поліцейські управління штатів, національну гвардію та берегову охорону, які також беруть участь у знешкодженні наркобізнесу. А в спецпідрозділі при УВС області, як уже згадувалося, п'ять офіцерів і стільки ж сержантів.

І останнє. Співробітники підрозділу останнім часом порушили ряд кримінальних справ за фактами затримання торговців наркотиками — циган. У процесі розслідування доведено від семи до двадцяти епізодів збуту наркотиків. За чинним законодавством — покарання від шести до 15 років. А як вчинив наш народний і гуманний суд? Позбавив волі кожного з підсудних строком на три роки з відстрочкою вироку на два роки і звільнив усіх з-під варти...

«Уявіть, що наркобізнес — це величезна, багатоповерхова піраміда. До якого поверху вже добрався ваш спецпідрозділ?» — запитав я в Сергія Леонідовича. «Ми в підвалі», — була його відповідь.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харків.

ОСТРОВИ НЕВЕЗІННЯ,

або Чому Азово-Сиваському заповідно-мисливському господарству до цього часу не повернуто статус заповідника!

ЯК БИ ви поставились до пропозиції вивести гібрид зайця й черепахи? Не дивуйтеся цьому запитанню. Справа в тому, що в системі Мінлісгоспу України вже кілька десятків років благополучно існує приблизно такий же гібрид.

Ще в 1957 році за ініціативою колишнього міністра сільського господарства СРСР В. Мацкевича та колишнього міністра лісового господарства УРСР Б. Лук'янова кілька кращих і найдавніших наших заповідників — Кримський, Азово-Сиваський на Україні та Біловезька Пуща в Бєларусі — були перетворені в так звані «заповідно-мисливські господарства». Для спеціалістів цей новий термін звучав приблизно так само абсурдно, як, скажімо, «релігійно-атеїстичне товариство».

Проте навіть не спеціалісти легко розібралися в крючкотворстві чиновників: «заповідне» — це для нас, а «мисливське» — для начальства.

Обидва українських «царських заповідники» належали, а один з них належить і тепер, безпосередньо Мінлісгоспу України. Потрапити туди працівникам обласних природоохоронних інспекцій було важче, ніж на військовий полігон. Підбиралися для роботи в заповідно-мисливські господарства і відповідні кадри. Такі, наприклад, як колишній директор Азово-Сиваського М. Заводов та старший єгер Ф. Тхор. Не так давно не без їх участі в господарстві було організовано чергове браконьєрське полювання. Раніше, як правило, М. Заводов виходив «сухим із води», незважаючи на виступи республіканської преси. Бо в ті застійні часи навіть публікація в «Перці» (№ 4 за 1967 рік) не зашкодила їх репутації, адже полювання організовувалось не для кого-небудь, а для міністра сільського господарства СРСР В. Мацкевича. Але цього разу Заводова та Тхора все ж таки покарали серйозніше.

Після багаторічної тяганини здобуто першу перемогу: голова Кабінету міністрів України В. Фокін підписав постанову про повернення Кримському заповідно-мисливському господарству статусу державного заповідника. Трохи пізніше звичайними мисливськими господарствами стали колись привілейовані Дніпровсько-Тетерівське та Залiське заповідно-мисливські господарства, що під Києвом. До речі, в цьому році статус державного національного парку отримало, нарешті, і білоруська «спецсафарі» — Біловезька Пуща.

А от останньому в Україні Азово-Сиваському заповідно-мисливському господарству ніяк не щастить. Бо Мінлісгосп України та Херсонський облвиконком чинять опір відновленню історичної справедливості — поверненню цьому унікальному природному об'єкту статусу заповідника.

Коротко про Азово-Сиваське заповідно-мисливське господарство. Воно розташоване в Північному Приазов'ї та на островах східного Сивашу. Займає 31 тисячу гектарів. До нього входять: острів Бирючий з частиною коси Федотова, острови Чурюк, Куюк-Тук, Китай, Мартинячий та частина озера Сиваш на захід від залізниці Москва—Сімферополь.

Як уже йшлося, Азово-Сиваське заповідно-мисливське господарство — це також колишній державний заповідник, утворений ще в 1927 році. На його території збереглися ділянки цілинних степів, на островах Сивашу виводять потомство тисячі й тисячі птахів. Зустрічаються й рідкісні: дрохва, журавель-красавка, чорноголовий хохотун. Вони занесені до Червоної книги. Територія Азово-Сиваського заповідно-мисливського господарства входить до переліку водно-болотних угідь, що мають міжнародне значення для охорони водоплавних та близьководних птахів.

З усього сказаного ясно, що мова йде про унікальні природні куточки, що мають велике наукове й природоохоронне значення. Вони повинні бути збережені в недоторканості для майбутніх поколінь. Але чи сприяє тому їх статус?

Найбільший шматок «спецсафарі» — це острів Бирючий, який має територію в 12 тисяч гектарів. Саме цей острів став головною мисливською принадою для іменитих гостей. Ще в березні 1976 року сюди із заповідника Асканія-Нова завезли 10 муфлонів. Нині їх більше двох сотень. Навесні 1982 року з тієї ж Асканії привезли ще й 10 куланів. Мовляв, у них дуже ніжне м'ясо. Бігають по острову і плямисті олені, що потрапили сюди ще раніше.

Міністерство лісового господарства України спорудило три мисливські будиночки типу «Інтурист», кухню-їдальню та спеціальні вишки. І ось результат: тільки за останніх 20 років у Азово-Сиваському господарстві було відстріляно... 2243 олені. Це більше, ніж у десяти звичайних мисливських господарствах.

Знищують тут і лисиць, хижих птахів (навіть тих, що занесені до Червоної книги), заготовляють сіно. Наїжджених доріг на островах мабуть більше, ніж на танкодромі.

Питання про повернення азово-сиваським островам статусу заповідника давно порушує громадськість республіки, Академія наук України та Міністерство охорони навколишнього природного середовища. Підтримали цю думку на недавній сесії й депутати місцевої Ради. Однак є сили, які чинять впертий опір. Позиція Херсонського облвиконкому, керівництва об'єднання «Херсонліс» та Мінлісгоспу України зрозуміла: їм шкода втрачати дармове м'ясо. Тобто, тих оленів, муфлонів і куланів, що пасуться на острові Бирючому. Керівництво Мінлісгоспу та об'єднання «Херсонлісу» мріє продати частину м'яса за валюту іноземним мисливцям і поліпшити таким чином своє фінансове становище. Господарники із Херсонського облвиконкому також мріють мати тимчасову вигоду з колишніх заповідних островів.

На жаль, досі свого вагомого слова не сказала Комісія у питаннях екології та раціонального природокористування Верховної Ради України. Якось усе відмовчується та й відмовчується. А хіба це не її справа?

Володимир БОРЕЙКО,
член координаційної ради Української екологічної асоціації «Зелений світ».

Фото Андрія КОТЛЯРЧУКА.

Дисплей економічних реформ

Перекуємо карбованці на гривни?

Не голений тижнів зо два, смаглявий чоловік протиснувся до віконця каси і перевалив через стойку, врівень з очима бувалої касирки, стосик перешнурованих дрібних асигнацій. Ленінське відділення Ощадбанку Луганська зафіксувало рекордний разовий внесок — 200 тисяч карбованців.

Знайомий викладач сільгоспінституту схвильовано сипав у телефонну трубку — пиши негайно: завалять паперовими карбованцями Україну, виміняють наші гривни багаті зайди...

Начальник обласного управління Ощадбанку Віктор Фуклєв підтверджує: останнім часом ощадкаси області прийняли на зберігання понад 100 мільйонів карбованців. У кілька разів більше від звичайної норми. Не рідкість суми в 30, 50, 100 тисяч. І вносять їх, як правило, не місцеві жителі.

Ажіотаж, власне, прогнозований. Припинили прийом вкладів сусідні прикордонні області Росії. Преса завчасно рознесла конфіденційні дані про строки і кількість введення української валюти. Отож, нагромадження неконвертованої грошової маси на термінових рахунках в Україні переслідує дуже прозору мету — з нашою допомогою і нашими ж засобами стати майбутніми інвесторами, спробувати погрітися на чужій скорій приватизації і обміняти за вигідним курсом безвартісні карбованці на вагові українські гривни?

— Така загроза цілком реальна,— вважає Віктор Фуклєв,— коли і далі по-філософськи споглядати безупинне розбалансування внутрішнього ринку. Сьогодні — це ще не снігова лавина, але завтра... Далі така гра з населенням неприпустима. Коли вже так згаялися з власною валютою, треба вживати б хоч якихось запобіжних заходів. Мовчить уряд, але ж цілком у компетенції Національного банку України покласти край безроздільному господарюванню на наших фінансових теренах громадян інших республік. Нехай втратимо на якийсь час готівку, ніж потонемо в паперовому морі знецінених карбованців. Збережений внутрішній ринок сторицею поверне все народові України.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганськ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається. Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 349 650

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.